

**LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU
DLA OBSZARU
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA
PRZYJAZNE MAZOWSZE**

~~Płońsk, grudzień 2010r.~~

Płońsk, kwiecień 2011r.

Spis treści

SPIS TREŚCI.....	2
1. CHARAKTERYSTYKA LGD JAKO JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNEJ ZA REALIZACJĘ LSR	3
2. OPIS OBSZARU OBJĘTEGO LSR WRAZ Z UZASADNIENIEM JEGO WEWNĘTRZNEJ SPÓJNOŚCI	13
3. ANALIZA SWOT DLA OBSZARU OBJĘTEGO LSR, WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PRZEPROWADZONEJ ANALIZY. ..	29
4. OKREŚLENIE CELÓW OGÓLNYCH I SZCZEGÓŁOWYCH LSR ORAZ WSKAZANIE PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ SŁUŻĄCYCH OSIĄGNIĘCIU POSZCZEGÓLNYCH CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH W RAMACH, KTÓRYCH BĘDĄ REALIZOWANE OPERACJE, ZWANYCH DALEJ „PRZEDSIĘWZIĘCIAMI”	32
5. OKREŚLENIE MISJI LGD	41
6. WYKAZANIE SPÓJNOŚCI SPECYFIKI OBSZARU Z CELAMI LSR	43
7. UZASADNIENIE PODEJŚCIA ZINTEGROWANEGO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ PLANOWANYCH W RAMACH LSR .	44
8. UZASADNIENIE PODEJŚCIA INNOWACYJNEGO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ PLANOWANYCH W RAMACH LSR	43 45
9. OKREŚLENIE PROCEDURY OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR, PROCEDURY WYBORU OPERACJI PRZEZ LGD, PROCEDURY ODWOŁANIA OD ROZSTRZYGNIEŃ ORGANU DECYZYJNEGO W SPRAWIE WYBORU OPERACJI W RAMACH DZIAŁANIA, O KTÓRYM MOWA W ART. 5 UST. 1 PKT 21 USTAWY Z DNIA 7 MARCA 2007 R. O WSPIERANIU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROLNEGO NA RZECZ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH, KRYTERIÓW, NA PODSTAWIE KTÓRYCH JEST OCENIANA ZGODNOŚĆ OPERACJI Z LSR, ORAZ KRYTERIÓW WYBORU OPERACJI, A TAKŻE PROCEDURY ZMIANY TYCH KRYTERIÓW.....	47
10. OKREŚLENIE BUDŻETU LSR DLA KAŻDEGO ROKU JEJ REALIZACJI.....	60
11. OPIS PROCESU PRZYGOTOWANIA I KONSULTOWANIA LSR	63
12. OPIS PROCESU WDRAŻANIA I AKTUALIZACJI LSR	64
13. ZASADY I SPOŚÓB DOKONYWANIA OCENY (EWALUACJI) WŁASNEJ.....	66
14. OKREŚLENIE POWIĄZAŃ LSR Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI ZWIĄZANYMI Z OBSZAREM OBJĘTYM LSR	67
15. WSKAZANIE PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, PRZEDSIĘWZIĘĆ LUB OPERACJI REALIZOWANYCH PRZEZ LGD W RAMACH INNYCH PROGRAMÓW WDRAŻANYCH NA OBSZARZE OBJĘTYM LSR	69
16. PRZEWIDYWANY WPŁYW REALIZACJI LSR NA ROZWÓJ REGIONU I OBSZARÓW WIEJSKICH	70
17. INFORMACJA O ZAŁĄCZNIKACH	59

1. Charakterystyka Lokalnej Grupy Działania (LGD) jako jednostki odpowiedzialnej za realizację Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR)

1) nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i numer w tym rejestrze;

Nazwa: Lokalna Grupa Działania - Przyjazne Mazowsze

Status prawny: Stowarzyszenie z uwzględnieniem zapisów art. 15 ustawy z 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Data wpisu w KRS: 9 maja 2003 r.

Numer KRS: 0000160605

2) opis procesu budowania partnerstwa;

W 2003 roku grupa pracowników Regionalnego Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich Poświętne w Płońsku utworzyła Mazowieckie Stowarzyszenie Doradztwa Rolniczego (MSDR). Stowarzyszenie realizowało różne projekty, w tym uczestniczyło w Schemacie I Pilotażowego Programu Leader+. Aktywną rolę w działalności Stowarzyszenia pełniło 10 samorządów lokalnych.

Stowarzyszenie postanowiło wziąć udział w Osi 4 PROW – Leader. Opracowaniem LSR objęto obszar dziewięciu gmin dotychczas uczestniczących w działalności Stowarzyszenia, jednej nowej gminy i Starostwa Powiatowego w Płońsku.

Walne Zebranie Członków, na którym podjęto decyzję w sprawie udziału w Osi 4 PROW, odbyło się w dniu 30 lipca 2008 r. Decyzję o dostosowaniu statutu do wymogów w tym o zmianie nazwy podjęto w dniu 29.10.2008 na Walnym Zebraniu Członków.

3) charakterystyka członków LGD albo jej partnerów i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD;

LGD zrzesza **66** członków zwyczajnych, w tym **20** osób prawnych i **46** osoby fizyczne. Osób reprezentujących sektor publiczny jest **11**, sektor społeczny (w tym rolników) – **44** i sektor gospodarczy – **11**

Lp.	Imię i nazwisko	Sektor	Funkcja w LGD	Rodzaj prowadzonej działalności
1	Adachowska Urszula	społeczna	członek	stowarzyszenie
2	Arcipowska Danuta	społeczna	członek Rady Decyzyjnej	doradztwo rolnicze
3	Bałdyga Jerzy	gospodarczy	członek zarządu	usługi leśne

Projekt Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru LGD - Przyjazne Mazowsze

4	Biernacka Ewelina	społeczny	członek	stowarzyszenie
5	Bojanowska Lidia	społeczny	członek	stowarzyszenie
6	Bronowska Danuta	społeczny	członek Komisji Rewizyjnej	doradztwo rolnicze
7	Ciulińska Wioleta	gospodarczy	członek	usługi bankowe
8	Czerniakowski Marek	społeczny	członek	administracja
9	Demby Elżbieta	społeczny	członek	stowarzyszenie
10	Franczak Grażyna	społeczny	członek	doradztwo rolnicze
11	Giszczak Ryszard	publiczny	członek Rady Decyzyjnej	administracja samorządowa
12	Golacik Michał	społeczny	członek	emeryt, doradztwo rolnicze
13	Goliasz Anna	społeczny	Rada Decyzyjna	stowarzyszenie
14	Gołębiowska Magdalena	społeczny	członek	stowarzyszenie
15	Górecki Piotr	gospodarczy	Rada Decyzyjna	usługi bankowe
16	Gryszpanowicz Renata	społeczny	członek	administracja
17	Jarosławski Aleksander	publiczny	Rada Decyzyjna	administracja samorządowa
18	Kardas Maria	społeczny	Komisja Rewizyjna	doradztwo rolnicze
19	Konofalski Dariusz	gospodarczy	członek	usługi bankowe
20	Kotiuk Maria	gospodarczy	Rada Decyzyjna	usługi bankowe
21	Kowalik Artur Jacek	społeczny	członek	stowarzyszenie
22	Kozaczyńska Alicja	społeczny	członek	stowarzyszenie
23	Kozłowska Jolanta	społeczny	członek	stowarzyszenie
24	Kraśniewski Krzysztof	społeczny	Komisja Rewizyjna	stowarzyszenie
25	Krawczyk Łukasz	społeczny	członek	stowarzyszenie
26	Kucińska Danuta	społeczny	członek	stowarzyszenie
27	Kwiatkowska Agnieszka	gospodarczy	Rada Decyzyjna	usługi transportowe

Projekt Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru LGD - Przyjazne Mazowsze

28	Lewandowski Henryk	gospodarczy	Rada Decyzyjna	handel
29	Makowska Daniela	społeczny	członek	stowarzyszenie
30	Malicki Jacek	społeczny	Komisja Rewizyjna	administracja
31	Maranowski Bogdan	publiczny	Rada Decyzyjna	administracja samorządowa
32	Matoblewska Agnieszka	społeczny	członek	stowarzyszenie
33	Mikołajczyk-Grzelak Nina (Urtika)	społeczny	członek	stowarzyszenie
34	Najechalska Małgorzata	społeczny	członek zarządu	stowarzyszenie
35	Napiórkowski Leonard	gospodarczy	Rada Decyzyjna	przedsiębiorstwo usługowo-handlowe
36	Napiórkowski Marek	gospodarczy	Rada Decyzyjna	usługi budowlana
37	Oliszewska Anna	społeczny	Rada Decyzyjna	rolnik
38	Opolska Grażyna	gospodarczy	członek Zarządu	rolnik
39	Opolski Mirosław	publiczny	Rada Decyzyjna	administracja samorządowa
40	Oszczyk Małgorzata	społeczny	członek	stowarzyszenie
41	Piekarczyk Stanisław	gospodarczy	Rada Decyzyjna	piekarnia
42	Pierścińska Beata	publiczny	Rada Decyzyjna	administracja samorządowa
43	Przedpełski Wiesław	publiczny	Rada Decyzyjna	administracja samorządowa
44	Radomski Tomasz	społeczny	członek	stowarzyszenie
45	Rutkowski Andrzej	społeczny	Rada Decyzyjna	stowarzyszenie
46	Ryziński Jerzy	publiczny	Rada Decyzyjna	administracja samorządowa
47	Sadowski Janusz	publiczny	Rada Decyzyjna	administracja samorządowa
48	Sawicki Paweł	społeczny	członek	administracja
49	Sosińska Agata	społeczny	członek	stowarzyszenie, doradztwo rolnicze
50	Stolpa Andrzej	publiczny	Rada Decyzyjna	administracja samorządowa
51	Strzeszewska Ewa	społeczny	Rada Decyzyjna	doradztwo rolnicze

52	Szarlik - Fac Aneta	społeczny	członek	nadleśnictwo
53	Szostek Zenona	społeczny	członek	stowarzyszenie
54	Urbańska Ewa	społeczny	Rada Decyzyjna	stowarzyszenie
55	Urbański Dariusz	społeczny	Rada Decyzyjna	nauczyciel
56	Witczak Mariusz	społeczny	członek	rolnik
57	Wiśniewska Sylwia	społeczny	członek	stowarzyszenie
58	Witkowski Adam	społeczny	członek	rolnik
59	Woźniak Romuald	publiczny	Rada Decyzyjna	administracja samorządowa
60	Wójcik Sławomir	społeczny	członek	stowarzyszenie
61	Zalewska Katarzyna	społeczny	Rada Decyzyjna	nauczyciel
62	Zalewski Sławomir	publiczny	Rada Decyzyjna	administracja samorządowa
63	Zembrzuski Sławomir	społeczny	Rada Decyzyjna	stowarzyszenie
64	Zembrzuska-Witczak Małgorzata	społeczny	członek	gospodarstwo agroturystyczne
65	Ziółkowska Maria	społeczny	członek	emeryt, doradztwo rolnicze
66	Ziemińska-Adamczyk Iwona	społeczny	członek	stowarzyszenie

Sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD

Stowarzyszenie zrzesza członków:

- zwyczajnych,
- wspierających,
- honorowych,

Członkiem zwyczajnym LGD może być pełnoletnia osoba fizyczna o pełnej zdolności do czynności prawnych, która:

- a. jest przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej lub
- b. jest rolnikiem prowadzącym osobiście i na własny rachunek działalność rolniczą w pozostającym w jego posiadaniu gospodarstwie rolnym o wielkości co najmniej 1 ha użytków rolnych lub
- c. jest rolnikiem prowadzącym gospodarstwo agroturystyczne lub
- d. jest reprezentantem organizacji pozarządowych i społecznych

i złoży pisemną deklarację wg wzoru przygotowanego przez Zarząd.

Członkiem zwyczajnym LGD może być też osoba prawna, w tym jednostka samorządu terytorialnego, która przedstawi uchwałę organu uprawnionego do podejmowania takich decyzji i złoży pisemną deklarację wg wzoru przygotowanego przez Zarząd podpisaną przez osoby uprawnione do reprezentowania na zewnątrz danej osoby prawnej.

Członkiem wspierającym może być każda osoba fizyczna lub prawna, która zadeklaruje wsparcie materialne lub organizacyjne działalności LGD. Członkowie wspierający działają osobiście lub przez pełnomocnika.

Członkostwo honorowe nadaje Walne Zebranie Członków osobom szczególnie zasłużonym dla działalności LGD na wniosek 10 członków Stowarzyszenia.

Nabycie i stwierdzenie utraty członkostwa w Stowarzyszeniu następuje na podstawie uchwały Zarządu Stowarzyszenia zwykłą większością głosów.

LGD poprzez działania informacyjno-promocyjne opisane w rozdziale starać się będzie o powiększanie grona członków LGD.

4) struktura rady lub innego organu LGD, do którego wyłącznej właściwości należy wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005, zwanych dalej „organem decyzyjnym”;

W skład Rady wchodzi 26 osób, w podziale na trzy sektory w następujący sposób:

- a) partnerzy publiczni - 11 osób, co stanowi 42 % składu Rady
- b) partnerzy gospodarczy - 6 osób, co stanowi 23 % składu Rady
- c) partnerzy społeczni - 9 osób, co stanowi 35 % składu Rady

Partnerzy publiczni stanowią poniżej 50 % składu Rady.

Każdy z sektorów jest reprezentowany przez co najmniej 3 osoby.

Obszar każdej gminy jest reprezentowany przez co najmniej jednego przedstawiciela.

Skład Rady podano w tabeli poniżej.

Tab. Skład Rady Decyzyjnej

Lp.	Imię i nazwisko	Podmiot	Gmina	Sektor
1	Arcipowska Danuta	Arcipowska Danuta	Płońsk	społeczna
2	Giszcza Ryszard	Gmina Raciąż	Raciąż	publiczny
3	Goliasz Anna	Goliasz Anna	Płońsk	społeczny
4	Górecki Piotr	Bank Spółdzielczy w Płońsku	Płońsk	gospodarczy
5	Jarosławski Aleksander	Gmina Płońsk	Płońsk	publiczny

Projekt Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru LGD - Przyjazne Mazowsze

6	Kotiuk Maria	Bank Spółdzielczy w Ciechanowie	Płońsk	gospodarczy
7	Lewandowski Henryk	BUDMAR w Płońsku	Płońsk	gospodarczy
8	Maranowski Bogdan	Gmina Joniec	Joniec	publiczny
9	Napiórkowski Marek	MAR-KOP	Naruszewo	gospodarczy
10	Napiórkowski Leonard	Napiórkowski Leonard	Płońsk	gospodarczy
11	Oliszewska Anna	Oliszewska Anna	Sochocin	społeczny
12	Opolski Mirosław	Gmina Dzierżążnia	Dzierżążnia	publiczny
13	Piekarczyk Stanisław	Piekarnia – Cukiernia SC PIEKARCZYK	Załuski	gospodarczy
14	Pierścińska Beata	Gmina Naruszewo	Naruszewo	publiczny
15	Przedpełski Wiesław	Gmina Baboszewo	Baboszewo	publiczny
16	Rutkowski Andrzej	Stowarzyszenie rozwoju wsi Królewó, Idzikowice i Krajęczyn	Sochocin	społeczny
17	Ryziński Jerzy	Gmina Sochocin	Sochocin	publiczny
18	Sadowski Janusz	Urząd Miejski w Raciążu	Miasto Raciąż	publiczny
19	Stolpa Andrzej	Starostwo Powiatowe w Płońsku	Płońsk	publiczny
20	Strzeszewska Ewa	Strzeszewska Ewa	Płońsk	społeczny
21	Urbańska Ewa	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Krocze i okolic	Załuski	społeczny
22	Urbański Dariusz	Urbański Dariusz	Płońsk	społeczny
23	Woźniak Romuald	Gmina Załuski	Załuski	publiczny
24	Zalewska Katarzyna	Zalewska Katarzyna	Nowe Miasto	społeczny
25	Zalewski Sławomir	Gmina Nowe Miasto	Nowe Miasto	publiczny
26	Zembrzusi Sławomir	Stowarzyszenie Twórców Ziemi Płońskiej ARTPLONA	Płońsk	społeczny

5) zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego;

Rada jest organem decyzyjnym Lokalnej Grupy Działania. Do wyłącznej kompetencji Rady należy wybór operacji oraz rozpatrywanie odwołań zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia Rozwoju Obszarów Wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, które mają być realizowane w ramach opracowanej przez LGD LSR.

1. Zasady i procedury funkcjonowania Rady określa **Regulamin Rady.**

Rada Decyzyjna liczy od 15 do 30 osób.

2. Co najmniej 50% składu Rady powinni stanowić przedstawiciele sektora społecznego i gospodarczego.
3. Członek Rady nie może być jednocześnie Członkiem Zarządu, Komisji Rewizyjnej i pracownikiem biura LGD.
4. Wszystkie głosowania Rady są jawne.
5. Głosowania Rady mogą odbywać się w następujących formach:
  - 1) przez podniesienie ręki na wezwanie Przewodniczącego Rady,
  - 2) przez wypełnienie i oddanie komisji skrutacyjnej kart do oceny operacji, stanowiących załączniki do niniejszego regulaminu.
6. Podczas głosowania nad wyborem projektu dotyczącego podmiotu reprezentowanego przez członka Rady, jest on zobowiązany do wyłączenia się z głosowania

6) kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego

Spośród 26 członków Rady:

- a) **17 osób** posiada udokumentowaną wiedzę z zakresu rozwoju obszarów wiejskich i podejścia Leader,
- b) **15 osób** zameldowanych na pobyt stały, na obszarze objętym LSR, przez okres co najmniej 3 lat,
- c) **17 osób** posiada udokumentowane doświadczenie w zakresie realizacji operacji lub projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich współfinansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej
- d) **3 osoby** posiadają udokumentowaną znajomość co najmniej jednego języka roboczego Unii Europejskiej (angielski, francuski lub niemiecki) w stopniu umożliwiającym swobodne porozumiewanie się.

Szczegółowe informacje o kwalifikacjach i doświadczeniu osób wchodzących w skład organu decyzyjnego zawarto w załączniku nr 11 do wniosku o wybór lokalnej grupy działania (LGD) do realizacji lokalnej strategii rozwoju (LSR) w ramach PROW 2007-2013.

7) doświadczenie LGD i członków LGD albo jej partnerów w realizacji operacji

1. LGD uczestniczyło w Schemacie I Pilotażowego Programu Leader+. „Lokalne Grupy Działania jako Wiejska Inicjatywa Niezależna”, umowa nr L/01/137/2005 projekt

Mazowieckiego Stowarzyszenie Doradztwa Rolniczego w Płońsku. Realizację projektu rozpoczęto od 10 października 2005 roku. Miejsce realizacji projektu - Projekt został zrealizowany na terenie 9 gmin z powiatu płońskiego i w jednej gminie z powiatu ciechanowskiego. Poniżej prezentujemy listę gmin, które zostały zaangażowane do projektu:

- a. Gmina Baboszewo;
- b. Czerwińsk nad Wisłą
- c. Gmina Dzierżążnia;
- d. Gmina Joniec;
- e. Gmina Naruszewo;
- f. Gmina Nowe Miasto
- g. Gmina Ojrzeń;
- h. Gmina Płońsk;
- i. Gmina Sochocin;
- j. Gmina Załuski

W działaniach szkoleniowych zaadresowanych do mieszkańców wskazanych gmin intensywnie uczestniczyli również mieszkańcy miasta Płońsk, przedstawiciele instytucji miejskich i powiatowych. W szczególności efekty wykonanych prac, dotyczących aktywizacji mieszkańców gmin przedstawiają się następująco:

W I Forum wzięły udział **54 osoby**.

W II Forum, wzięło udział **61 osób**.

W III Forum udział wzięło **49 osób**.

W IV Forum frekwencja wyniosła **63 osoby**.

Ogółem w głównych spotkaniach szkoleniowych-Forach wzięło udział **227 osób**.

2. Powstanie Lokalnej Grupy Działania, – Mazowieckie Stowarzyszenie Doradztwa Rolniczego (MSDR) to organizacja pozarządowa, której głównym celem było działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Realizując te działania Stowarzyszenie przystąpiło do Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Osi 4 – Leader. W tym celu na Walnym Zebraniu Członków MSDR 30 lipca 2008 r. podjęto uchwałę w sprawie opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju i zmian w statucie. Od 29.10.2008r. stowarzyszenie działa jako Lokalna Grupa Działania - Przyjazne Mazowsze. Do stowarzyszenia przystąpiły gminy powiatu płońskiego stanowiąc sektor publiczny LGD, przedsiębiorcy – sektor gospodarczy oraz inne stowarzyszenia –sektor społeczny.
3. Inicjatywy uczestników, - W ramach I Schematu programu LEADER+ zaistniały okoliczności i warunki zewnętrzne, który zainspirowały mieszkańców do podejmowania określonych działań obywatelskich w ramach projektu. Całe przedsięwzięcie było zaplanowane pod kątem przeprowadzenia szkoleń, które zaktywizują mieszkańców, zaprezentują możliwości obywatelskiego wpływu na kształt lokalnej polityki za pomocą organizacji pozarządowej, jaką jest Lokalna Grupa Działania. Organizowane też były

szkolenia mające na celu kształtowanie umiejętności negocjacyjnych mieszkańców oraz inne z obszaru psychologii społecznej.

4. Planowanie z udziałem mieszkańców; powstanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich (ZSROW) - W Zintegrowanej Strategii Rozwoju Regionu Płońskiego, wszystkie cele i zadania strategiczne były wynikiem pomysłowości i inicjatywy mieszkańców. Dokument był szeroko konsultowany społecznie. Uwzględnia również zadania strategiczne zamieszczone w gminnych dokumentach strategicznych.

ZSROW była pierwszym dokumentem planistycznym w regionie, który jest wynikiem współpracy sektora społecznego, publicznego i gospodarczego.

Dokument ZSROW opracowany przez Mazowieckie Stowarzyszenie Doradztwa Rolniczego – LGD regionu płońskiego, został opublikowany na stronie internetowej stowarzyszenia. Każda zainteresowana osoba ma do niego dostęp.

Członkowie LGD mają bogate doświadczenie w realizacji operacji dzięki wykonaniu 22 projektów na obszarach wiejskich. Są to projekty obejmujące bardzo różne dziedziny, zarówno zgodne z działaniami Osi 3 i 4 PROW, jak i inne projekty realizowane na obszarach wiejskich związane z ich rozwojem takie jak:

- 1) Pobudzenie przedsiębiorczości, konkurencyjności i rozwoju regionalnego obszarów wiejskich
- 2) Doskonalenie Zawodowe Rolników i Młodzieży
- 3) Wykorzystanie komputera w zarządzaniu gospodarstwem rolnym
- 4) Krajowy System Doradztwa Rolniczego
- 5) Zasady Ekologicznego Prowadzenia Upraw i Chowu Zwierząt
- 6) Wsparcie Doradztwa Rolniczego
- 7) Dostosowanie polskiego sektora rolno-żywnieniowego do wymogów określonych w systemie prawnym UE
- 8) Projekt integrujący środowisko lokalne o charakterze rekreacyjnym, edukacyjnym i kulturalnym;
- 9) „Między Wisłą a Płonką”- rozwijanie wrażliwości ekologicznej lokalnej społeczności
- 10) Międzynarodowe Dni Sarbiewskiego
- 11) Centrum aktywizacji osób starszych.
- 12) Gminne centrum informacji internetowej
- 13) Dokończenie budowy ZSZ w Raciążu etap 2B
- 14) Przebudowa drogi powiatowej
- 15) Przebudowa drogi gminnej
- 16) Poprawa regionalnego układu transportowego
- 17) Centrum Kształcenia na wsiach w Naruszewie
- 18) Realizacja Projektów w ramach Samorządowego Instrumentu Wsparcia Rozwoju Mazowsza
- 19) Budowa ciągu pieszo-rowerowego
- 20) Zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych poprzez przebudowę dróg gminnych w gminie Załuski

- 21) Projekt systemowy. Człowiek- najlepsza inwestycja
- 22) Realizacja projektu przez ARTPŁONA "Mistrz Wyspiański i ja";
- 23) Projekt systemowy. Człowiek- najlepsza inwestycja
- 24) Wykształcenie wrażliwości na piękno otoczenia „Pokaż innym to, co u nas najpiękniejsze” – markowym produktem turystycznym Gminy Załuski

Wiele z tych projektów zrealizowanych zostało z udziałem środków europejskich.

Szczegółowe informacje o doświadczeniu członków LGD zawarto w załączniku nr 17 do wniosku o wybór lokalnej grupy działania (LGD) do realizacji lokalnej strategii rozwoju (LSR) w ramach PROW 2007-2013.

2. Opis obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności

1) wykaz gmin wchodzących w skład LGD

Lp	Gmina	Typ	Identyfikator	Ludność
1	Baboszewo	wiejska	1142520032	8 078
2	Dzierżążnia	wiejska	1142520052	3 908
3	Joniec	wiejska	1142520062	2 581
4	Naruszewo	wiejska	1142520072	6 634
5	Nowe Miasto	wiejska	1142520082	4 782
6	Płońsk	wiejska	1142520092	7 193
7	Sochocin	wiejska	1142520112	5 723
8	Załużki	wiejska	1142520122	5 493
9	Raciąż	miejska	1142520021	4 732
10	Raciąż	wiejska	1142520102	8 637
Razem				57 761

Ludność (Miasto) – liczba osób zameldowanych na pobyt stały w dniu 31 XII 2006 r.

Gminy tworzące obszar LGD to dziewięć gmin wiejskich oraz jedna gmina miejska. Gmina miejska Raciąż ma poniżej 5 tys. mieszkańców co umożliwia objęcie jej w LSR.

Łączna liczba ludności jest większa od 10 tys. i mniejsza od 150 tys. mieszkańców, co jest konieczne aby można było utworzyć Lokalną Grupę Działania.

2) uwarunkowania przestrzenne (mapa), geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe

Gminy objęte LSR administracyjnie należą do województwa mazowieckiego, do powiatu płońskiego. Łączna powierzchnia badanego terenu wynosi 1224 km², stanowi 88,7% powierzchni powiatu i 3,44% powierzchni całego województwa. Obszar LGD leży w jego północno-zachodniej części i graniczy od południa z gminą Czerwińsk nad Wisłą z powiatu płońskiego (jedyna gmina z tego powiatu nie będąca członkiem LGD), od zachodu z gminami Drobin, Staroźreby, Bułkowo, Mała Wieś, Wyszogród (powiat płocki) natomiast od strony północno-zachodniej z gminą Zawidz (powiat sierpecki) i gminą Siemiątkowo (powiat Żuromin). Od północy z gminą Strzegowo z powiatu mławskiego oraz od północno-wschodu z gminami Głinojeck, Ojrzeń, Sońsk (powiat ciechanowski), Świercze (powiat pułtuski) oraz z gminami Nasielsk, Zakroczym i Leoncin (powiat nowodworski).

Obszar LGD obejmuje gminę miejską Płońsk, która jednak ze względu na znaczne przekroczenie wymaganych 5 tys. mieszkańców, nie mogła zostać objęta LSR (w gminie miejskiej Płońsk było na pobyt stały w dniu 31 XII 2006 r. zameldowanych 22 295 osób).

Istotna dla badanego obszaru jest stosunkowo niewielka odległość od miasta stołecznego Warszawa, która wynosi ok. 90km z najbardziej oddalonej gminy-Raciąż, ok. 60km z Płońska i poniżej 50km z najbliższych położonych gmin np. Żałuski.

Rys 1. Obszar LGD na tle mapie administracyjnej.

Obszar LGD leży na terenie Północnego Mazowsza i należy do pięciu mezoregionów. Północna część znajduje się na obszarze Równiny Raciąskiej, południowo-zachodnia część obszaru objętego LSR należy do Wysoczyzny Płońskiej natomiast część północno-wschodnia znajduje się na Wysoczyźnie Ciechanowskiej.

Ukształtowanie terenu, zanim osiągnęło współczesny wygląd było kształtowane przez procesy naturalne oraz człowieka. Tereny te są fragmentem Niziny Mazowieckiej na wysoczyźnie lodowcowej zwanej „wysoczyzną północnomazowiecką”. Dzieli ją na dwie części mocno meandrująca rzeka Wkra. W krajobrazie dominują nieznacznie pofałdowane równiny, z dominującymi nad nimi pagórkami, poprzecinane dolinami i korytami rzek i rzeczulek - ślady przesuwającego się tu w czasie interglacjałów „Varsovien I i II” oraz „Masovien II”. Charakterystyczny jest zwłaszcza zarys moreny czołowej zachowanej na południe od Płońska w kierunku Czerwińska. Materialnymi śladami pozostałości działania łądolodu są tu liczne głązy narzutowe.

Na południowo-wschodnim krańcu znajduje się krajobraz charakterystyczny dla doliny Wisły rozlewającej się szeroko i dziko z nurtem skierowanym w stronę Płocka.

Na szczególną uwagę zasługują krawędzie współcześnie wymodelowane przez rzeki. Znaczna ich wysokość wpływa na atrakcyjność krajobrazu. Charakterystyczny dla tego obszaru jest niski poziom lesistości, wynosi on jedynie 15 %, podczas gdy w Polsce wynosi 30%, czyli na badanym obszarze jest dwa razy mniejszy.

Rys 2. Obszar LGD na tle mapy hipsometrycznej z mezoregionami wg Kondrackiego

Gminy należące do LGD pod względem środowiskowym przejawiają wiele cech wspólnych, które w sposób decydujący wpływają na spójność przyrodniczo – środowiskową badanego obszaru.

Klimat

Według regionalizacji klimatycznej Polski, teren LGD należy do dzielnicy klimatycznej środkowej, w części mazurskiej tej dzielnicy nieco chłodniejszej. W skali województwa mazowieckiego obszar objęty LSR leży w północno-zachodniej części, najkorzystniejszej klimatycznie, gdzie notuje się największe sumy promieniowania, duże nasłonecznienie oraz najwyższe średnie temperatury. Okres wegetacyjny na tym terenie trwa średnio 200-220 dni. Pokrywa śnieżna na tym obszarze utrzymuje się od 30 do 50 dni w roku. Średnia roczna temperatura wynosi 7-8°C. Można uznać, że jest dosyć wysoka średnia. Najniższe temperatury notowane są w lutym i wynoszą średnio -3,7°C, natomiast najwyższe w lipcu, średnio 17-19°C. Opady na tym terenie są poniżej średniej krajowej (660 mm) i wynoszą przeważnie 495-510mm maksymalnie do 550mm. Można więc powiedzieć, że ten obszar charakteryzuje się stosunkowo niskim poziomem opadów atmosferycznych.

Dominują wiatry zachodnie i północno-zachodnie o prędkościach od 3,9 do 6,9 m/s, a miejscami średnia ta jest niższa. Ogólnie można powiedzieć, że cechami charakterystycznymi dla tej strefy jest krótkie i łagodne lato oraz długa, chłodna i śnieżna zima. Podobne warunki klimatyczne panują również na obszarach leśnych.

Gleby

Gleby Ziemi Płońskiej charakteryzują się na ogół słabą jakością. Dominują tu klasy IV i V. Praktycznie brak jest najwyższych klas I i II, co wskazuje na niższą przydatność w rolnictwie. Jedynie w gminie Naruszewo dominują grunty klasy II i III. Wytworzone są na utworach polodowcowych bądź na osadach holocenijskich. Największą powierzchnię zajmują gleby bielcowe utworzone z glin i ilów, piasków naglinnych i utworów pyłowych. Przeważają tu gleby średnie zaliczane do IV klasy bonitacyjnej. Bielice powstałe z utworów kamiennych, żwirów i piasków zalegają w dolinie Wkry. Do dość urodzajnych należą gleby bielcowe utworzone na utworach pyłowych pochodzenia wodnego. Zajmują one obszar w części północno-wschodniej Wysoczyzny Płońskiej. Gleby bagienne występują na obszarze dolin mniejszych rzek.

Bogactwa naturalne

Na terenie objętym LSR występują jedynie kopaliny o znaczeniu lokalnym, wydobyte jeżeli występuje to głównie w celu zaspokojenia potrzeb lokalnego budownictwa. Wśród pokładów przydatnych dominują pokłady glin, piasków i żwiru (gł. pospółka). Badany teren generalnie nie posiada rejonów perspektywicznych dla poszukiwań surowców naturalnych. Głównie w północnej części występują niewielkie złoża surowców ilastych, wykorzystywanych w ceramice budowlanej. Gminy obszaru LGD nie mają możliwości szerszego wykorzystania surowców naturalnych przyszłości.

Lesistość

Lasy zajmują według danych z 2007 roku, 17 767 ha co stanowi ogółem 15% powierzchni LGD. Dla porównania średnia dla całego kraju wynosi ok. 30%, natomiast w województwie ok. 22%. Lasy na tym terenie przeważnie są własnością Skarbu Państwa, stosunkowo niski jest odsetek lasów prywatnych. Obszary leśne na tym terenie charakteryzują się dużą fragmentaryzacją, co utrudnia ewentualne próby zwiększenia lesistości obszaru. Dominują tutaj lasy dębowe i brzoźowe, z wyjątkiem dolin i terenów podmokłych gdzie rosną przeważnie olchy. Najbardziej zalesiona jest północno-wschodnia część LGD, gdzie np. w gminach Nowe Miasto i Sochocin wynosi średnio ok. 27%. Należy wspomnieć o bardzo dużej lesistości gminy Raciąż, stanowiącej 44,5% powierzchni.

Zasoby wodne

Teren LGD znajduje się przede wszystkim w dorzeczu trzech rzek Wisły, Narwi i Wkry. Według dostępnych badań na głębokości 1500-2000 m p.p.t. znajdują się zbiorniki wód geotermalnych o temperaturze 35- 80 °C. Źródła te można w przyszłości wykorzystać w celach energetycznych lub rekreacyjnych.

Główne rzeki na obszarze LGD:

Wkra (Nida, Działdówka) to prawy dopływ Narwi o łącznej długości: 249 km. Rzeką ze względu na swój meandrowaty przebieg tworzy niezwykle malowniczy i ciekawy krajobraz. Pod względem czystości jest zaliczana do III klasy co wyklucza ją z wykorzystywania do celów rekreacyjnych.

Łydynia, lewy dopływ Wkry o długości 72 km Rzeką wypływa w pobliżu miejscowości Choszczewka w powiecie mławskim, a do Wkry uchodzi na północny-zachód od Sochocina. Zanieczyszczenia tej rzeki są spowodowane głównie spuszczeniem do niej ścieków przez mieszkańców i zakłady z okolicy

Sona, lewobrzeżny dopływ Wkry o długości 73 km i zlewni 536,5 km². Rzeką ma źródła w okolicach wsi Koziczyn w powiecie ciechanowskim, uchodzi do Wkry w okolicach wsi Popielżyn Zawady na terenie powiatu płońskiego. Przepływa między innymi przez Sońsk i Nowe Miasto. Na rzece znajduje się „Zalew Nowomiejski” wykorzystywany do podsiękowego nawadniania użytków rolnych oraz do celów rekreacyjnych.

Narew tworzy rozległe powierzchnie bagien, błot i torfowisk. Jest jedynym w Europie i jednym z trzech na świecie przykładem rzeki anastomozującej, czasami zwanej rzeką warkoczową (płyne siecią rozgałęziających się i łączących się koryt). Jej nazwa pochodzi od słowa "nur", które w języku praindoeuropejskim oznaczało wodę lub rzekę.

Oprócz tego występują tu drobne zbiorniki powstałe po wyrobiskach glin i piasku oraz stawy.

Sieć komunikacyjna

Na terenie LGD nie ma autostrad, natomiast są drogi krajowe o dużym znaczeniu logistycznym. Najważniejsze drogi:

- **Droga krajowa nr 10** (łącząca aglomeracje: szczecińską, bydgosko-toruńską oraz warszawską). Trasa przebiega przez województwa: zachodniopomorskie, wielkopolskie, kujawsko-pomorskie i mazowieckie. Droga krajowa nr 10 mimo, że nie jest jeszcze objęta programem Drogi Zaufania, to na odcinku Płońsk - Sierpc wykonano wszystkie prace, podobnie jak w ramach tego programu, czyli ustawiono nowe oznakowanie, zbudowano wysepki drogowe, azyle dla pieszych, nowe chodniki wzdłuż wiosek, oświetlenie drogi.
- **Droga krajowa nr 7** (przez Płońsk, Załuski) przez prowadząca z Żukowa k/Gdańska przez Warszawę do granicy ze Słowacją w Chyżnem. Jest częścią międzynarodowej drogi europejskiej E77 prowadzącą dalej przez Słowację do stolicy Węgier, Budapesztu oraz na odcinku Gdańsk - węzeł Elbląg Wschód częścią trasy E28.
- **Droga krajowa nr 50** (przez Płońsk, Sochocin) przebiegająca w całości przez województwo mazowieckie, stanowiąca otwarty od północy pierścień drogowy wokół aglomeracji warszawskiej w odległości od 29 do centrum Warszawy.
- **Droga krajowa nr 60** (przez Raciąż) o długości ok. 245 km, leżąca na obszarze województw łódzkiego i mazowieckiego. Trasa ta łączy Łęczycę z Ostrowią Mazowiecką.

Na terenie LGD znajduje się linia kolejowa nr 27 łącząca Warszawę z Toruniem. Tory bieżą m.in. przez Płońsk i Raciąż.

Zanieczyszczenie środowiska

Na terenie LGD nie ma skupisk zakładów przemysłowych. Zanieczyszczenia występują głównie w pobliżu ciągów komunikacyjnych. Dlatego można powiedzieć, że obszar objęty LSR, jest stosunkowo czystym obszarem. Istotnym zagrożeniem dla środowiska jest brak dobrze zorganizowanej sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków, mogącej ograniczyć ich emisję do rzek i gleby.

Obszary objęte ochroną

Obszary prawnie chronione zajmują powierzchnię 45 573 ha co stanowi 37,23% powierzchni LGD ogółem. Jest to trochę więcej niż generalnie w kraju gdzie w tym samym okresie (2007 rok) stanowiły one 33,17% powierzchni gmin wiejskich. Dominującą formą ochrony przyrody są tzw. obszary chronionego krajobrazu – 94,88% ogółu terenów objętych ochroną. Oprócz nich na terenie objętym LSR znajdują się zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (5,11%) oraz rezerwaty i użytki ekologiczne (poniżej 1%). Na tym terenie znajduje się 105 pomników przyrody.

Najważniejsze obszary objęte ochroną na terenie LGD:

Rezerwat przyrody Dziektarzewo - leśny rezerwat przyrody, założony w 1964 r., o powierzchni 5,35 ha, położony na skarpie rzeki Wkry. Utworzony w celu zachowania i ochrony fragmentu lasu pochodzenia naturalnego o wybitnych walorach krajobrazowych, położonego na wysokiej skarpie rzeki Wkry. Całą powierzchnię pokrywają drzewostany mieszane w wieku 91-135 lat. Występuje wiele gatunków drzew takich jak dąb szypułkowy, grab, lipa drobnolistna, jesion, sosna, brzoza, wiąz, olsza. Wiele z nich o wymiarach pomników przyrody. Żyje tu wiele gatunków zwierząt m.in. dziki, sarny, zające, wiewiórki, łosie, lisy oraz mysołowy, krogulce, puszczyki, gołębiarz, zięby, kowalik, drozd śpiewak i inne. Gady reprezentuje jaszczurka zwinka oraz padalec, natomiast płazy – żaba trawna i rzekotka. Na odcinku Wkry przyległym do rezerwatu występuje wydra – gatunek podlegający ochronie. Wkra jest biotopem wielu gatunków ryb. Najliczniejszą grupę zwierząt stanowią bezkręgowce. Są to między innymi: owady, pajęczaki i ślimaki.

Rezerwat przyrody Noskowo - położony w uroczysku Noskowo, został utworzony w 1977r. Powierzchnia rezerwatu wynosi 75,79 ha. W rezerwacie dominują drzewostany o strukturze jednopiętrowej, z przewagą olszy i jesionu w wieku 55-113 lat. W domieszce występują głównie grab, wiąz, brzoza i klon. Pozostałe warstwy roślinności są dobrze wykształcone i bogate gatunkowo. Pod częściową ochroną znajdują się następujące gatunki: porzeczka czarna, kruszyna pospolita, kalina koralowa, kopytnik pospolity, marzanka wonna. Na terenie rezerwatu występuje również wiele gatunków grzybów. Rezerwat jest ostoją drobnych zwierząt, większym ssakom służy raczej jako miejsce wypoczynku i żerowisko podczas wędrówek. Spotykany jest tu przechodni łoś oraz dzik. Ssaki reprezentują: lis, kuna leśna, tchórz, zając, kret, jeź wschodni, ryjówka malutka i inne. Z ptaków na terenie rezerwatu gnieźdzą się: mysołów zwyczajny, jastrząb gołębiarz, błotniak zbożowy, puszczyk, dzięcioły, drozd śpiewak, kos, kukułka, dudek itd. Wszystkie wymienione gatunki ptaków objęte są ochroną gatunkową. Gady reprezentują: jaszczurka żyworodna, padalec oraz zaskroniec – chronione. Z płazów występują tu: rzekotka drzewna, ropucha szara, traszka

zwyczajna – chronione, a także żaba trawna i zielona. Liczną grupę zwierząt stanowią bezkręgowce. Są to między innymi owady, pajęczaki i ślimaki.

Obszar Chronionego Krajobrazu Krysko–Joniecki - o powierzchni ogólnej 9 203,40 ha (w tym 889,80 ha lasów), którego lesistość wynosi 9,67 %. Obejmuje część gminy: Sochocin, Joniec, Naruszewo, Płońsk i Załuski,

Obszar Chronionego Krajobrazu Naruszewski - o powierzchni ogólnej 7 030,20 ha (w tym 2 348,60 ha lasu), którego lesistość wynosi 33,41 %. Obejmuje fragment gminy Naruszewo i Załuski. Oba te obszary stanowią część umownie nazwanego „ZIELONYMI PŁUCAMI POLSKI”

Obszar Chronionego Krajobrazu Nadwkrzański - związany z pradoliną Wkry i jej dopływów. Łączna powierzchnia Obszaru Chronionego Krajobrazu w granicach LGD wynosi 8 904,04 ha (35,6% powierzchni) i zajmuje fragment północno - zachodniej części obszaru. Obszar Nadwkrzański to teren rolno-leśny i łąkowo-pastwiskowy. Wiele gatunków roślinności leśnej, łąkowej i torfowiskowej pozostało na tych obszarach, tworząc bogactwo nisz ekologicznych.

Uwarunkowania kulturowe

Badany teren pod względem liczby i jakości zidentyfikowanych i propagowanych walorów kulturowych, które miałyby tworzyć zbiór atrakcji i służyć rozwojowi lokalnej gospodarki turystycznej należy do słabo rozwiniętych.

Na terenie LGD można spotkać zabytkowe zespoły folwarczne świadczące o rolniczym charakterze tego regionu. Jeszcze przed II wojną światową było ich tu bardzo wiele; pozostałości można podziwiać m.in. w Sosenkowie. Oprócz tego znajdują się tu liczne dworki i zespoły pałacowe oraz parki, pozostałości po dawnych posiadłościach ziemskich. Dodatkowo na terenie gminy Sochocin występuje zabytkowa zabudowa rekreacyjna.

Na tym terenie znajdują się liczne zabytki kultury żydowskiej występujące w całym badanym regionie, a zwłaszcza w Płońsku i w Sohocinie. W 1886r w Płońsku przyszedł na świat Dawid Ben Gurion - założyciel i pierwszy premier państwa Izrael. Między innymi na dziedzictwie kultury żydowskiej opierany jest rozwój turystyki w mieście oraz na terenie gminy Płońsk.

Istotnym elementem dla postrzegania regionu jest sołectwo **Złotopolice** w gminie Załuski zawdzięczające swoją popularność serialowi „Złotopolscy”, który reżyserowany jest w oparciu o miejscowe realia. Okoliczne wsie wykorzystają ten walor m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury turystycznej oraz promocję regionu, gdyż marka Złotopolice jest dobrze rozpoznawalna w kraju właśnie za sprawą tego serialu.

Guziki z Sohocina, to produkt którego produkcja na nowo pojawiła się w tym mieście. Jako surowca do produkcji guzików używano muszli wydobywanych z okolicznych rzek (omułki), a także importowanych znad dalekich mórz. Produkcja opierała się na systemem nakładczym, a guziki skupowane były przez kupców i wywożone. Z inicjatywy mieszkańców Sohocina tradycja produkcji guzików odżywa w tym miejscowości i ma szansę stać się wizytówką tego regionu.

Ważną postacią związaną z obszarem LGD jest Henryk Sienkiewicz. Mając dwadzieścia lat Sienkiewicz podjął się posady guwenera u rodziny Weyherów w Poświętnem. Tu napisał swoją pierwszą powieść „Ofiara”, która nigdy nie została opublikowana. Tu również zrodził się pomysł na szkic historyczny pt. „Spytko z Melsztyna i ród jego”, który w latach późniejszych zaowocował powieścią „Krzyżacy”. Dla upamiętnienia pobytu Henryka Sienkiewicza w Poświętnem, utworzono Turystyczny Szlak Sienkiewiczowski. Jego imieniem nazwano ulicę, będącą dawniej trasą jego spacerów, został patronem najstarszej szkoły średniej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Płońsku. Ciekawą inicjatywą są potrawy w kilku restauracja, których nazwy zaczerpnięto z tytułów powieści Sienkiewicza.. Między innymi w ten sposób upamiętnia się tego ważnego dla kraju pisarza.

Ziemie płońska to zagłębienie uprawy mięty i innych ziół (duża aktywność Herbapolu w regionie) Z rolniczym charakterem regionu wiążą się tradycje dożynkowe. Imprezom towarzyszą barwne korowody i występy zespołów ludowych.

Uwarunkowania historyczne

- **12000-7900 p.n.e.** - pierwsze ślady działalności człowieka w okresie starszej epoki kamiennej – wędrowna ludność kultury mazowszańskiej
- **3200–1500 p.n.e.** - najstarsze ślady osadnictwa na terenie regionu; można je wiązać z neolitem, z kulturą amfor kulistych
- **XIX w p.n.e.** - koczownicze plemiona przynoszą tu kulturę ceramiki sznurowej
- **XIII w p.n.e. – II w n.e.** - pojawiają się tu plemiona kultury łużyckiej (biskupińskiej), liczne wpływy łatyńskie z epoki brązu potem rzymskie – okres wytwarzania narzędzi żelaznych, ożywiony handel, gdyż teren ten obejmował jedną z odnóg szlaku bursztynowego, wiodącego przez Kujawy znad Bałtyku po porty antyczne M. Śródziemnego i dalej w stronę Azji Mniejszej. Inna odnoga przekraczała Wisłę na wysokości Czerwińska i zmierzała na dzisiejszy Sochocin – dalej w kierunku Ciechanowa (srebrne monety z Grodzca z ok. II w n.e., naczynie terra sigillata - odnajdywane na ważnych szlakach komunikacyjnych)
- **II w p.n.e. - VII w n.e.** – pojawiają się pierwsze osady (np. plemię Ciechanowiców), od VI w prasłowian, zwłaszcza w dorzeczu Wkry i jej odnóg oraz małe grupy wędrowników celtyckich (Galów). W tym czasie liczne wyprawy na ten teren plemion bałtyjskich (np. Prusów, Jaćwingów, Galindów). Podstawę społeczeństwa stanowił ród, a kilka rodów tworzyło plemiona. W V w następuje wzmożenie ruchów migracyjnych związanych z upadkiem Cesarstwa Rzymskiego. Szlak handlowy wiodący z Płocka na Wyszogród, Czerwińsk, w Płońsku zbiegał się z innymi traktami, skąd wiodł na bród na Wkrze w okolicach grodu Biele. W tym czasie ludność Mazowsza była silnie zmilitaryzowana. Udział w licznych wojnach spowodował, że w odkrytych pochówkach nie odnaleziono szczątków męskich. Związana jest z tym legenda o istnieniu kraju Amazonek na Mazowszu. Pogańskimi bogami są tu Swarozyc i Perun.
- **IX w** - pojawia się tu chrześcijaństwo obrządku słowiańskiego stworzone przez Metodego.
- **965** – obecność na którymś z miejscowych szlaków słynnego żydowskiego kupca Ibrahima ibn Jakuba (pierwsze relacje z ziemi polskiej)
- **od X w** – penetracja słowiańskich Polan od strony Kujaw, systematyczne zajmowanie Mazowsza. Około 948 roku zajęły Mazowsze płockie
- **koniec X - początek XI** - działalność misyjna św. Wojciecha na Mazowszu (m. in. w Ciechanowie). Rozbudowa grodów. Powstaje gród w Płońsku i nowy gród w Radzikowie. Pozostałości grodu płońskiego istnieją do dzisiaj – „Łysa Góra” (pierwotnie nasyp miał 5 m wysokości, a wymiary ok. 80x75m.). Siedziba osadnicza w Poświętnem

- **1037-1047** - obszar pozostaje w granicach państwa autonomicznego ze stolicą w Ciechanowie, władanego przez dostojnika dworu Mieszka II – Masława. W czasach Kazimierza Odnowiciela pogańskie państwo prowadzi wojny z Piastami. Pokonuje on ostatecznie Masława w bitwie pod Czerwińskiem. Następuje proces chrystianizacji.
- **1065** – falsyfikat mogileński – w którym Bolesław Śmiały uposaża opactwo Benedyktynów w Mogilnie w grody, w którym pojawia się zamiennie nazwa Słońsk i Plonz.
- **1075** – utworzenie biskupstwa płockiego
- **1138–1227** – kolejne sukcesje piastowskie na Mazowszu płockim poczynając od Bolesława Krzywoustego kończąc na śmierci Leszka Białego.
- **połowa XII wieku** - od tego okresu datuje się historię Jońca
- **1202** – władcą Mazowsza zostaje Konrad Mazowiecki. Pragnąc uchronić region przed wyniszczającymi najazdami Prusów, w 1226 sprowadza na Mazowsze zakon Krzyżacki.
- **1247-1336** – Zakon rośnie w siłę i zaczyna zagrażać państwu piastowskiemu.
- **od XIV w** – utrwała się przebieg granicy między dzielnicą płocką, a ciechanowską, mniej więcej na linii Czerwińsk – Płońsk. Ziemia Ciechanowska stanowiła do 1443 roku część archidiakonatu płockiego, a w nim dekanaty: płoński i czerwiński. Funkcjonuje już powiat płoński i sochociński.
- **1374** - lokacja miast na terenie gminy Załuski
- **1385** - lokacja miasta Sochocin
- **1388** - lokacja miasta Nowe Miasto
- **1382-1397** – powiat płoński i tzw. Zawkrze przejęte w zastaw przez Zakon Krzyżacki
- **1410** – lokacja Płońska, potwierdzona w 1527 roku przez Zygmunta I
- **1410** – 3 lipca, przeprawa wojsk polskich pod wodzą Władysława Jagiełły po moście przez Wisłę, ciągnących na walną rozprawę z Krzyżakami
- **połowa XV wieku** – w tym czasie powstaje większość miejscowości lokowanych na badanym terenie, jako osad wokół głównych grodów. Dobra duchowne znacznie przewyższają dobra panującego. Tylko w powiecie Sochocin istnieje równowaga. Mówiąc o stosunkach własnościowych, warto zauważyć, że tereny te licznie zamieszkiwała społeczność tzw. szlachty zagrodowej – korzeniami sięgającej wczesnego średniowiecza i tradycji wolnych kmieci-rycerzy. Występował tu szczególnie niski poziom urbanizacji.
- **1425** – lokacja miasta Raciąż
- **1495** – dzielnica płocka traci samodzielność wraz ze śmiercią ostatnich Piastów mazowieckich. Płońsk włączony do Korony. Inkorporacja Mazowsza do Korony.
- **XVI wiek** – rozkwit handlu i gospodarki na badanym terenie. Liczne przywileje targowe i jarmarczne.
- **1533** - wielki pożar niszczy miasto Sochocin. Upadek miasta, wojny, kolejne pożary powodują stopniową degradację, a następnie utratę praw miejskich w 1791r. Podobnie dzieje się z Nowym Miastem.
- **1595** - data urodzin Macieja Kazimierza Sarbiewskiego, poety, teoretyka literatury i filozofa odznaczonego przez Papieża Urbana VIII laurem papieskim, Wieńcem Laurowym niegdyś najważniejszą światową nagrodą.
- **koniec XVI wieku** – symptomy upadku gospodarczego miast mazowieckich spowodowanego głównie rozwojem niskowydajnej ekonomiki pańszczyźniano-folwarcznej oraz niski stan oświaty.
- **XVII w.** - okres licznych wojen i zniszczeń, liczne, wyniszczające przemarsze wojsk, zarazy morowe i nakładane kontrybucje; w efekcie wyludnianie się tych terenów.

- **1655-1660** - Szwedzi zakładają obóz pod Zakroczymiem skąd dokonują nieustających wypadów grabieżczych. Katastrofę dopełnia partyzancki rajd Stefana Czarnieckiego, szlakiem przez N. Miasto, Sochocin i Płońsk.
- **1670** - żydowska społeczność otrzymuje od króla Michała Korybuta Wiśniowieckiego szereg przywilejów osiedleńczych, na mocy których Żydzi mogli budować domy, bożnice i produkować piwo.
- **1699-1716** – upadek moralny, bieda i brak oświaty doprowadzają do utrwalania ciemnoty i zabobonów. W regionie Płońska powraca się do powrotu do średniowiecznych praktyk palenia czarownic na stosie. W tym czasie Płońsk był ośrodkiem walki ze złymi mocami. Stracono na stosach i torturach kilkadziesiąt kobiet.
- **1700-1721** – wojna północna i okupacja szwedzka, bitwy i naprzemienne przemarsze wojsk pruskich, carskich doszczętnie rujną ten żyzny kraj. Stan ten trwał do 1733 roku, kiedy to na sejmie wybrano króla Augusta III Sasa.
- **1708-1855** – liczne zarazy na północnym Mazowszu pogarszają i tak katastrofalną sytuację gospodarczą
- **1792** – koniec epoki stanisławowskiej, nadzieje na wolną Rzeczpospolitą upadają, zdobycze Sejmu Wielkiego i Konstytucja 3 Maja idą w niwecz.
- **1793** – petersburski traktat rozbiorowy (II rozbiór) wytycza granicę prusko-polską na prawo od Wisły. Płońsk pozostał przy Polsce. Klęska Insurekcji Kościuszkowskiej (wywołał ją marsz płk. Madalińskiego na Wyszogród) spowodowała zajęcie reszty Mazowsza w tym Płońska (III rozbiór).
- **1795** - po III rozbiorze region znajduje się w zaborze pruskim.
- **1806** - ogromne zniszczenia całego regionu podczas kampanii Napoleońskiej. Generał Augereau zakłada kwaterę w Płońsku. Stąd atakuje pozycje rosyjskie w Sochocinie. Od tej daty punkt dowodzenia gen. Haudeleta na prasłowiańskim grodzisku Biele, otrzymał nową nazwę – Góry Napoleońskiej. Od 1807 roku region znalazł się w granicach Księstwa Warszawskiego.
- **1815** - po upadku księstwa, region znalazł się w granicach autonomicznego Królestwa Polskiego.
- **1830** –w Warszawie wybucha powstanie listopadowe. W 1831 roku działania wojenne obejmują region Płońska. Upadek powstania ograniczył autonomię terenów, rozpoczął się systematyczny okres rusyfikacji. Obszar ten nawiedzają klęski nieurodzajów i klęski żywiołowe.
- **1835** - data urodzin Jana Walerego Jędrzejewicza (1835-1887), uważanego za ojca polskiej spektroskopii
- **1854 -1855** - zaraza cholery na terenie Północnego Mazowsza
- **1863 - 1864** - wybuch i upadek powstania styczniowego. Walki powstańców w okolicach Płońska. W szeregach powstańców pojawili się ziemianie, Żydzi oraz chłopci z Baboszewa, Kołozębia, Kryska, Sarbiewa. Uwłaszczenie chłopów na tym terenie.
- **1867** – z piętnastu gmin oderwanych od powiatu plockiego, jednej mławskiego i jednej pułtuskiego utworzono powiat płoński. Należał on do rosyjskiej guberni plockiej. Zaliczał się do grupy powiatów rolniczych.
- **1865–1866** - Henryk Sienkiewicz pracuje jako guwerner u rodziny Weyherów w Płońsku
- **1886** – Płońsk otrzymuje Nowy Rynek zlokalizowany tuż za granicami starego Płońska
- **1906** – w Płońsku działa „Polska Macierz Szkolna”. Stan oświaty jest katastrofalny. Spośród 57 tys. ludności powiatu w wieku powyżej 10 lat, wykształcenie tzw. domowe otrzymało ok. 15 tys. (26%), szkołę średnią ukończyło 800 osób (1,4%), wykształcenie wyższe posiadało 115 osób (0,2%), a zawodowe 223 osób. (0,4%). Do szkół nie chodziło w ogóle 84% ogółu ludności. Stan ten utrzymuje się praktycznie do II wojny światowej.

- **1914-1918** - I wojna światowa; ogromne zniszczenia i straty materialne
- **Okres XXlecia międzywojennego** - Na 100 mieszkańców 12 mieszkało w mieście. Większość użytków rolnych znajdowała się w rękach dużych majątków ziemskich (stąd pozostałe dworki i pałacyki z parkami przydworskimi)- w tym największy majątek Charzyńskiego obejmujący 4000ha. W powiecie były 193 folwarki. W ścisłym związku z rolnictwem rozwijał się przemysł spożywczy (42 młyny, 7 gorzelni) i przemysł drzewny, kwitło bednarstwo. Przemysł metalowy to przede wszystkim fabryka odlewów żelaznych, fabryka narzędzi rolniczych w Płońsku oraz warsztaty naprawcze narzędzi rolniczych. Największą inwestycją była budowa miejskiej elektrowni. Płońsk był znanym ośrodkiem garncarstwa. W grupie ponad 11 tys mieszkańców, Żydzi stanowili 65%, Polacy 35%. W Płońsku powstało Koło Literackie oraz organizacja typu skautingu i „Sokół”. Rozwija się ruch spółdzielczy. W 1924 działa 10 spółdzielni mleczarskich i rolniczych, dodatkowo 2 spółdzielnie kredytowe.
- **1939-1945** II wojna światowa. Okupacja rozpoczęła się tu 6 września. 8 września na mocy dekretu Hitlera tereny te weszły w skład regencji ciechanowskiej (dowodził nią Erich Koch). Polska i Żydowska ludność, poddawane były systematycznej eksterminacji. Na tym obszarze Niemcy stworzyli 2 getta: w Płońsku i Nowym Mieście. W 1940 przeprowadzono masową akcję wysiedlania Polaków zarówno w mieście jak i na wsi. Część przesiedlono do generalnej Guberni, część wywieziono do III Rzeszy na roboty przymusowe.
- **1945-1990** – lata Polskiej Republiki Ludowej

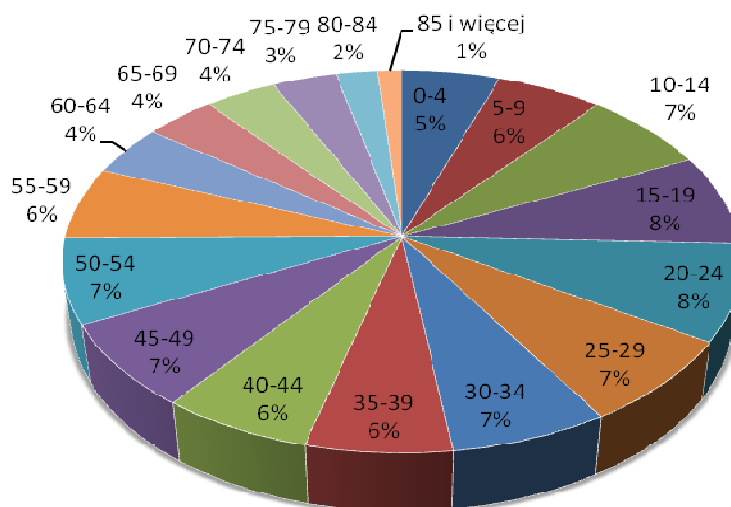
3) ocena społeczno - gospodarcza obszaru, w tym potencjału demograficznego i gospodarczego obszaru oraz poziomu aktywności społecznej

Ludność

Obszar LGD według danych na rok 2007 zamieszkuje łącznie 57 706 osób. Gęstość zaludnienia na badanym obszarze wynosi 47 osób/km², średnia gęstość zaludnienia dla terenów wiejskich w Polsce wynosi 54 osoby/km². Gminy obszaru LSR zamieszkuje 28 742 mężczyzn i 28 953 kobiety co daje nam wskaźnik ilości kobiet na 100 mężczyzn w wysokości 100,7, który jest bardzo zbliżony do wartości średniej dla polskiej wsi tj. 101.

Saldo migracji w 2007 roku dla obszaru LGD było ujemne i wynosiło -15. Wskaźnik salda migracji w 2007 roku wynosił -0,26 na 1000 mieszkańców. Dla porównania wskaźnik ten dla gmin miejskich i miejsko-wiejskich w Polsce wyniósł 1,64.

Struktura ludności wg. wieku

Strukturę ludności według wieku w roku 2007 przedstawia wykres powyżej. Należy zauważyć, że struktura na obszarze LGD nie odbiega znacząco od wartości obserwowanych dla polskiej wsi.

Wskaźnik przyrostu naturalnego, mierzony różnicą liczby urodzeń i zgonów na 1000 mieszkańców w LGD przyjął wartość ujemną i wynosił w 2007 roku -0,69 co oznacza, że sytuacja demograficzna na obszarze objętym LSR jest gorsza niż obszarów wiejskich w Polsce gdzie wyniósł 0,78.

Strukturę ludności wg wieku produkcyjnego przedstawiono w tabeli (2007 r.). Dla porównania podano strukturę w % dla obszarów wiejskich w Polsce.

Grupa wiekowa	Ilość	%	Polska Wieś
ludność w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat)	12 969	22,47	22,63
ludność w wieku produkcyjnym	34 558	59,89	61,92
ludność w wieku poprodukcyjnym	9 776	16,94	15,45

Poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia

Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne na terenie LGD w 2007 roku wyniosła 4099 z czego 46% stanowili mężczyźni (1908 osób) a 54% kobiety (2191 osób). Można powiedzieć, że bezrobotnych kobiet jest niewiele więcej niż mężczyzn. Pod tym względem obszar ten wypada nienajgorzej na tle całej Polski. W powiecie płońskim, do którego należy obszar LGD stopa bezrobocia na koniec czerwca 2008 roku wyniosła 14,8%. Można powiedzieć, że obszar ten jest dotknięty problemem bezrobocia, które tutaj jest zdecydowanie wyższe niż w województwie mazowieckim (7,8%) oraz wyższe niż średnia dla całego kraju która wyniosła w tym okresie 9,6%.

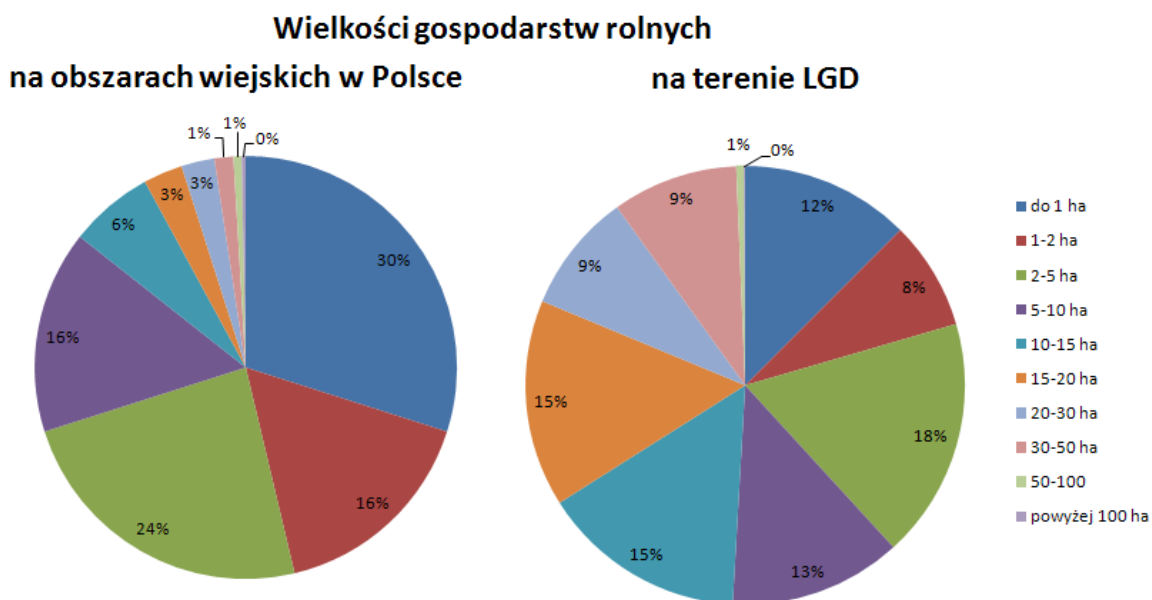
Gospodarstwa rolne

Obszar LGD wg danych GUS z 2007 roku zajmuje ok 122 400 ha powierzchni ogółem. Użytki rolne zajmują 92 808 ha, co stanowi 75,8% powierzchni ogółem. W polskich wsiach zajmują one średnio 51% powierzchni. Lasy stanowią 15% obszaru, świadczy to małym stopniu zalesienia tego terenu. Średnio w kraju lasy porastają ok. 29,55% powierzchni obszarów wiejskich.

Na użytki rolne składają się przede wszystkim grunty orne (75 406 ha), co stanowi 81,2% użytków rolnych ogółem oraz łąki i pastwiska (15 879 ha), co stanowi 17,2% użytków rolnych ogółem, pozostały teren zajmują sady. Analizując wykorzystanie terenu można zauważyć, że rolnictwo w tym rejonie jest bardzo ważne i większość gruntów jest wykorzystywana w tym celu. Charakterystyczna dla regionu Płońska jest uprawa truskawek, w tym celu wykorzystywane jest 2,53% terenów przeznaczonych na uprawy roślin (ponad 7 razy więcej niż średnio w Polsce). W pobliskim Goławinie (powiat Płoński) znajduje się sezonowy największy w Polsce targ truskawkowy, na który przyjeżdżają odbiorcy z całego kraju.

Najwięcej jest gospodarstw o powierzchni 2-5ha. Generalnie gospodarstwa rolne mają większą powierzchnię niż średnio w Polsce wiejskiej, gdzie np. gospodarstwa o powierzchniach 10-15 ha, 15-20 ha stanowią odpowiednio 6% i 3%, a małe gospodarstwa do 1 ha - 30%. Na terenie LGD znajduje się również 9 gospodarstw powyżej 100 ha i 50 o powierzchni 50-100 ha.

Strukturę wielkości gospodarstw rolnych (Spis rolny 2002, GUS) na terenie LGD przedstawia wykres poniżej.

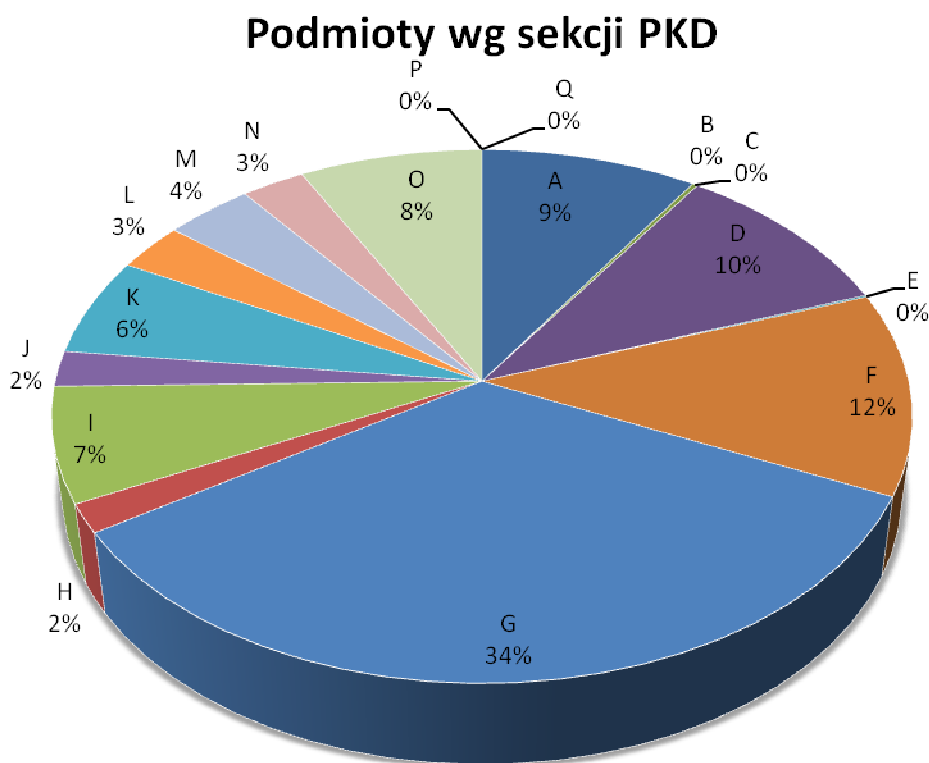

Podmioty gospodarcze

W 2007 roku na obszarze LGD funkcjonowały 2738 podmioty gospodarcze. **Wskaźnik przedsiębiorczości** – ilość podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców LGD w 2007

roku wyniósł – 47,45. Jest to wartość niższa od średniej dla polskiej wsi – 60,31. Spółki z kapitałem zagranicznym stanowiły 0,4% wszystkich podmiotów.

Udział jednostek z poszczególnych sekcji w liczbie jednostek ogółem na terenie polskiej wsi oraz LGD kształtuje się odpowiednio według wykresu poniżej, który został sporządzony na podstawie danych GUS z 2007 roku.

Do głównych sektorów gospodarki na terenie objętym LSR należą handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodów, motocykli - sekcja G, budownictwo - sekcja F oraz przetwórstwo przemysłowe - sekcja D. Generalnie można stwierdzić, że struktura podmiotów gospodarczych nie odbiega znacząco od tego co obserwujemy na terenach wiejskich w Polsce gdzie np. sekcje G, F i D stanowią odpowiednio 30%, 14% i 12%.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Na terenie LGD znajduje się według danych GUS na 2007 rok 17 zakładów opieki zdrowotnej (3394 osób na jedną placówkę), 3 praktyki lekarskie (19235 osób na jedną praktykę) oraz 11 aptek lub punktów aptecznych (wskaźnik równy 5246). Wartości wskaźników są wyższe od średniej krajowej dla obszarów wiejskich w 2007 roku, z wyjątkiem praktyk lekarskich, w przypadku których sytuacja jest znacznie gorsza niż w Polsce. Oprócz tego na tym obszarze funkcjonuje jedna placówka pomocy społecznej oraz jeden dom pomocy społecznej dysponujący łącznie z filiami 40 miejscami. Pod tym

względem sytuacji jest znacznie gorsza niż w całym kraju, gdzie na jedno miejsce przypada 372 osoby, a na terenie LGD ponad 1442 osoby.

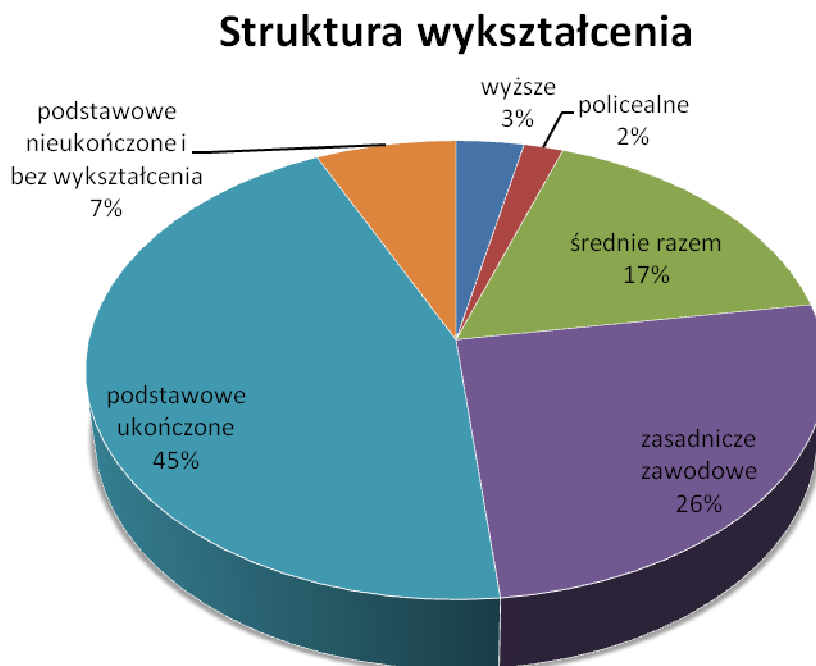
Edukacja i wychowanie

Wg danych GUS z roku 2007 na obszarze LGD było:

- 5 przedszkoli z 377 miejscami, do których uczęszczało 364 dzieci,
- 36 szkół podstawowych, do których uczęszczało 4142 dzieci,
- 18 gimnazjów, do których uczęszczało 2375 dzieci.

Oprócz tego znajduje się tutaj 12 innych szkół. Wartości te są w miarę zbliżone do tego co obserwujemy na obszarach wiejskich w całej Polsce.

Oprócz tego na terenie LGD znajduje się jedna szkoła ponadgimnazjalna. W szkołach znajduje się łącznie 786 komputerów.

Strukturę wykształcenia ludności wg spisu ludności w 2002 roku pokazuje wykres powyżej. Poziom wykształcenia mieszkańców obszaru objętego LGD wypada trochę gorzej (mniej jest procentowo ludzi lepiej wykształconych) niż ogólnie w polskich wsiach.

Turystyka, rekreacja i kultura

W 2007 roku na terenie LGD znajdowały się 3 obiekty udzielające noclegów, w tym 2 całoroczne. Obiekty te dysponowały łącznie 95 miejscami noclegowymi (55 całorocznymi). W tym okresie tereny te odwiedziło i skorzystało z oferty noclegowej 4455 osób w tym 529 z zagranicy, łącznie udzielono im 5704 noclegów (879 gościom zagranicznym). Sytuacja noclegowa jest gorsza niż ogólnie na obszarach wiejskich. Biorąc

pod uwagę walory regionu można zwiększyć liczbę turystów poprzez poprawę bazy noclegowej.

Na obszarze LGD znajduje się łącznie z filami 13 bibliotek i 3 instytucji kultury. W 2007 roku odbyło się tu 91 imprez. Na tym obszarze działa ponadto 17 zespołów artystycznych oraz 6 kół i klubów.

Na terenie LGD w roku 2007 funkcjonowało łącznie 106 różnych fundacji i stowarzyszeń co daje wskaźnik w wysokości 1,84 na 1000 mieszkańców. Jest to wartość zbliżona do średniej dla kraju która wynosi 2,03 na 1000 mieszkańców.

Ciekawą atrakcją dla turystów są Szlak Niebieski wzdłuż Wkry z Cieksyna do Pomiechówka - długość 19,8 km; Szlak Zielony w poprzek pasma Lasów Pomiechowskich - długość 37,8 km; Szlak Czerwony wśród pól i lasów wysoczyzny - długość 21,8 km, szlak sienkiewiczowski oraz kilka rowerowych szlaków turystycznych, z których dwa zostaną włączone do sieci szlaków rowerowych EuroVelo.

4) specyfika obszaru i przedstawienie sposobu jej wykorzystania

W tabeli poniżej podano najważniejsze elementy specyfiki obszaru wraz ze sposobem ich wykorzystania.

Tab. Specyfika obszaru LGD Przyjazne Mazowsze i sposób jej wykorzystania

Lp	Elementy specyfiki obszaru	Sposoby jej wykorzystania
1	Bliskość Warszawy	Rozwój działalności gospodarczej – bliskość rynków zbytu, turystyka, szczególnie weekendowa. Możliwość tworzenia atrakcyjnej oferty zamieszkania. Bliskość dużego miasta to większa konkurencyjność oferty spędzania wolnego czasu i stąd potrzeba tworzenia takiej oferty na miejscu
2	Dziedzictwo kulturowe, związki z historią żydowską	Rozwój turystyki, szczególnie turystyki kulturowej
3	Zagłębienie truskawek i innych owoców	Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym produktów lokalnych
4	Szlak sienkiewiczowski	Rozwój turystyki, szczególnie turystyki kulturowej, związanej z osobą wybitnego pisarza
5	Guzik sochociński – z muszli rzecznej	Rozwój turystyki, ale też rozwój produktów lokalnych

3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR, wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy.

Podczas warsztatów w dniu 21 listopada 2008 r. w Płońsku przeprowadzono analizę SWOT dla obszaru LGD - Przyjazne Mazowsze.

Mocne strony

1. Dogodne położenie geograficzne i tranzytowe - bliskość Warszawy to sąsiedztwo aglomeracji warszawskiej o wysokiej sile nabywczej, popycie na ekoprodukty i produkty czasu wolnego przy korzystnych połączeniach komunikacyjnych z Warszawą;
2. Infrastruktura komunikacyjna - dobre połączenia i dobre drogi
3. Dobre warunki dla rozwoju turystyki - atrakcyjne tereny położone nad rzeką Wkrą i Wisłą, znajdująca się w pobliżu Bazylika w Czerwińsku, lasy i zieleń jako krajobraz przyrodniczy
4. Czyste powietrze
5. Zagłębie truskawkowe i zielarskie
6. Produkty lokalne takie jak guzik sochociński

Słabe strony

1. Niska świadomość społeczno – gospodarcza i obywatelska (brak współpracy) społeczności lokalnej
2. Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
3. Niewłaściwa gospodarka odpadami ze szczególnym uwzględnieniem odpadów azbestowych
4. Rozdrobniona produkcja i słabo rozwinięte przetwórstwo
5. Słaba infrastruktura społeczna oraz techniczna
6. Niska świadomość ekologiczna
7. Wyludnianie (na skutek migracji oraz ujemnego przyrostu naturalnego)

Szanse

1. Fundusze Unijne
2. Migracja osób z miasta na wieś
3. Rozwój turystyki w Polsce
4. Trendy w turystyce w kierunku rozwoju turystyki aktywnej np. budowy ścieżek rowerowych
5. Rozwój lotniska w Modlinie
6. Rozwój gospodarczy kraju i wzrost dochód społeczeństwa polskiego
7. Rosnące zainteresowanie tzw. „zdrową żywnością”

Zagrożenia

1. Pogorszenie się sytuacji (obniżanie się rentowności) sektora rolniczego.
2. Wykreowanie w okolicy Warszawy nowych i konkurencyjnych (względem regionu płońskiego) obszarów z rozwiniętą funkcją turystyczną i przemysłem czasu wolnego.
3. Kryzys finansowy na świecie.
4. Inwestycje gospodarcze uciążliwe dla środowiska.

Wnioski z Analizy SWOT

Wnioskowane z Analizy SWOT kierunki działań (cele tych działań) LSR służą temu, aby:

- jak najlepiej wykorzystać i zachować Mocne Strony
- zlikwidować lub zminimalizować Słabe Strony
- jak najlepiej wykorzystać Szanse
- w jak największym stopniu uniknąć Zagrożeń.

I tak aby:

1.

- jak najlepiej wykorzystać i zachować Mocne Strony takie jak *dogodne położenie geograficzne i tranzytowe - bliskość aglomeracji warszawskiej o wysokiej sile nabywczej, dobre połączenia i dobre drogi, dobre warunki dla rozwoju turystyki - atrakcyjne tereny położone nad rzeką Wkrą i Wisłą, Bazylika w Czerwińsku, lasy i zieleń jako krajobraz kulturowy, czyste powietrze*
- jak najlepiej wykorzystać Szanse, jakimi są *rozwój turystyki w Polsce, trendy w turystyce w kierunku rozwoju turystyki aktywnej np. budowy ścieżek rowerowych, rozwój lotniska w Modlinie i rozwój gospodarczy kraju i wzrost dochód społeczeństwa polskiego*
- w jak największym stopniu uniknąć Zagrożeń jakimi są *wykreowanie się w okolicy Warszawy nowych i konkurencyjnych (względem regionu płońskiego) obszarów z rozwiniętą funkcją turystyczną i przemysłem czasu wolnego*

należy działać w kierunku rozwoju turystyki, szczególnie weekendowej;

2. zlikwidować lub zminimalizować Słabe Strony, jakimi są *słaba infrastruktura społeczna i wyludnianie (na skutek migracji oraz ujemnego przyrostu naturalnego), a jednocześnie jak najlepiej wykorzystać Szansę jaką jest migracja osób z miasta na wieś*

należy poprawić ofertę spędzania wolnego czasu dla mieszkańców, a tym samym jakość zamieszkania;

3.

- jak najlepiej wykorzystać i zachować Mocne Strony takie jak *dogodne położenie geograficzne i tranzytowe - bliskość aglomeracji warszawskiej o wysokiej sile nabywczej, dobre połączenia i dobre drogi, zagłębie truskawkowe i zielarskie,*
- zlikwidować lub zminimalizować Słabe Strony takie jak *rozdrobniiona produkcja i słabo rozwinięte przetwórstwo, niska świadomość społeczno – gospodarcza społeczności lokalnej, wyludnianie (na skutek migracji oraz ujemnego przyrostu naturalnego)*
- jak najlepiej wykorzystać Szanse, jakimi są *rozwój lotniska w Modlinie i rozwój gospodarczy kraju i wzrost dochód społeczeństwa polskiego, rosnące zainteresowanie tzw. „zdrową żywnością”*
- w jak największym stopniu uniknąć Zagrożeń takich jak *pogorszenie się sytuacji (obniżanie się rentowności) sektora rolniczego i kryzys finansowy na świecie*

należy zadbać o rozwój przedsiębiorczości, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego;

4. jak najlepiej wykorzystać i zachować Mocne Strony takie jak *zagłębienie truskawkowe i zielarskie, produkty lokalne takie jak guzik sochociński* oraz jednocześnie jak najlepiej wykorzystać Szansę jaką jest *rosnące zainteresowanie tzw. „zdrową żywnością”*

należy wykreować produkty lokalne;

5.

- zachować Mocne Strony takie jak *dobre warunki dla rozwoju turystyki - atrakcyjne tereny położone nad rzeką Wkrą i Wisłą, Bazylika w Czerwińsku, lasy i zieleń jako krajobraz, kulturowy oraz czyste powietrze*
- zlikwidować lub zminimalizować Słabe Strony jaką jest *niska świadomość ekologiczna*
- w jak największym stopniu unikać Zagrożeń jakimi są *inwestycje gospodarcze uciążliwe dla środowiska*

należy dbać o zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego;

6. zlikwidować lub zminimalizować Słabą Stronę jaką jest *niska świadomość społeczno – gospodarcza i obywatelska (brak współpracy) społeczności lokalnej, a jednocześnie jak najlepiej wykorzystać Szansę jaką są *Fundusze Unijne**

należy pobudzać i rozwijać aktywność społeczną.

7. zachować Mocne Strony jakimi są *dobre połączenia i dobre drogi*, a jednocześnie zlikwidować lub zminimalizować Słabe Strony jakimi są *słaba infrastruktura techniczna, niewłaściwa gospodarka odpadami ze szczególnym uwzględnieniem odpadów azbestowych*

należy dbać o infrastrukturę drogową i rozwijać infrastrukturę techniczną, w tym w zakresie gospodarki odpadami, szczególnie odpadami niebezpiecznymi.

8. zlikwidować lub zminimalizować Słabą Stronę jaką jest *brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego*

należy opracować i uchwalić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Wskazane jako wnioski z Analizy SWOT kierunki działań od 1 do 5 określono jako cele szczegółowe LSR, natomiast cele ogólne grupują po kilka celów szczegółowych tworząc „pomost” pomiędzy zaproponowaną wizją rozwoju obszaru, a celami szczegółowymi. Tak określone cele ogólne, grupujące cele szczegółowe w oczywisty sposób także wynikają z Analizy SWOT.

Wniosek „*należy pobudzać i rozwijać aktywność społeczną*” realizowany będzie poprzez Działanie 4.31 PROW.

Natomiast wnioski „*należy dbać o infrastrukturę drogową i rozwijać infrastrukturę techniczną, w tym w zakresie gospodarki odpadami, szczególnie odpadami niebezpiecznymi*” oraz „*należy opracować i uchwalić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego*” nie będą realizowane ze względu na to, że nie mieści się to w zakresie Osi 4 PROW.

4. Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć służących osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych w ramach, których będą realizowane operacje, zwanych dalej „przedsięwzięciami”

Wizja

Podczas warsztatów w dniu 21 listopada 2008 r. w Płońsku, związanego z budowaniem strategii LSR dla LGD jednym z pierwszych poruszanych zagadnień było skonkretyzowanie wizji. Podczas warsztatów wypracowano następującą wersję Wizji obszaru LGD:

Obszar przede wszystkim atrakcyjny dla osiedlania się – „aby chciało się tu mieszkać”; sprzyjający rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości; centrum turystyki weekendowej; obszar znany w regionie z produktu lokalnego.

Cele ogólne:

I. Poprawa jakości życia na wsi, w tym warunków zatrudnienia.

II. Waloryzacja zasobów przyrodniczych i kulturowych.

Cele te są zgodne celami Osi 4 – „...przyczynianie się do **powstawania nowych miejsc pracy** na obszarach wiejskich, a także polepszenie zarządzania **lokalnymi zasobami i ich waloryzacja** ...”, także w związku z tym, że w celach Osi 4 PROW zapisano że, „Leader jest podejściem [...] umożliwiającym osiągnięcie celów osi trzeciej. Cele Osi 3 PROW to m.in.:

- Różnicowanie działalności rolniczej w kierunku podejmowania lub rozwijania przez rolników, domowników i małżonków rolników, działalności nierolniczej lub związanej z rolnictwem, co wpłynie na **tworzenie pozarolniczych źródeł dochodów, promocję zatrudnienia poza rolnictwem** na obszarach wiejskich (Różnicowanie działalności w kierunku działalności nierolniczej)
- Wzrost konkurencyjności gospodarczej obszarów wiejskich, rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy, a w konsekwencji - **wzrost zatrudnienia** na obszarach wiejskich (Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw)
- **Poprawa jakości życia** na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi to rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich (Odnowa i rozwój wsi).

Cele ogólne są konkretne i mierzalne poprzez wskaźniki podane w tabeli poniżej.

Cele szczegółowe

Cele szczegółowe określono w oparciu o analizę SWOT.

- 1. Poprawa oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców (jakości zamieszkania)**
- 2. Rozwój przedsiębiorczości, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego**
- 3. Rozwój turystyki, szczególnie weekendowej**
- 4. Wykreowanie produktów lokalnych**
- 5. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego**

Cele te osiągnąć będą głównie poprzez projekty w ramach Działania 4.1/413 PROW.

Realizacji celów służyć będą projekty współpracy w ramach Działania 4.21, ale na obecnym etapie nie zostało określone, którym celom szczególnie. Pośrednio wpływ na realizację wszystkich celów będzie miała też aktywność Zarządu LGD w ramach Działania 4.31.

Cele szczegółowe służą realizacji celów ogólnych w następujący sposób:

Cel ogólny I. Poprawa jakości życia na wsi, w tym warunków zatrudnienia

Cele szczegółowe:

1. Poprawa oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców (jakość zamieszkania)
2. Rozwój przedsiębiorczości, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego

Cel ogólny II. Waloryzacja zasobów kulturowych i przyrodniczych

Cele szczegółowe:

3. Rozwój turystyki, szczególnie weekendowej
4. Wykreowanie produktów lokalnych
5. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

Przedsięwzięcia

W oparciu o zgłoszone karty projektów, a także w oparciu o dyskusję podczas spotkań szkoleniowo-warsztatowych ostatecznie określono 5 przedsięwzięć.

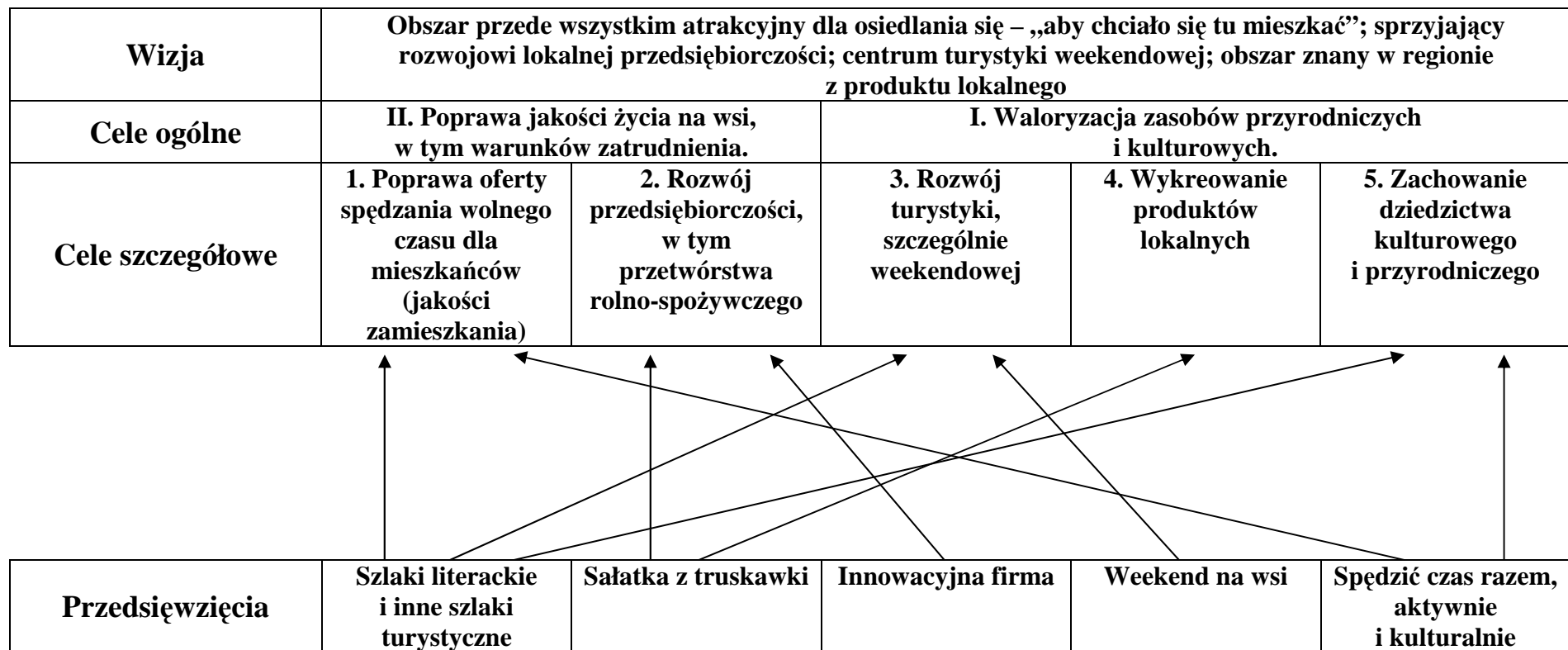
Przedsięwzięcia te przyczyniać się będą głównie do osiągnięcia bezpośrednio celów szczegółowych. W tabeli poniżej wskazano, które przedsięwzięcia służą realizacji celów szczegółowych. Numeracja celów j/w.

Lp	Przedsięwzięcie	Cele				
		1	2	3	4	5
1	Szlaki literackie i inne szlaki turystyczne	X		X		X
2	Sałatka z truskawki		X		X	
3	Innowacyjna firma		X			
4	Weekend na wsi			X		
5	Spędzić czas razem, aktywnie i kulturalnie	X				X

Tab. Cele i mierniki ich osiągnięcia w 2015 roku

Cele ogólne	Wskaźniki	Wartość spodziewana w 2015 r.
I. Poprawa jakości życia, w tym warunków zatrudnienia II. Waloryzacja zasobów przyrodniczych i kulturowych.	Wskaźnik migracji na 1000 mieszkańców	-0,2
	Wskaźnik przedsiębiorczości - ilość podmiotów gospodarczych w systemie REGON na 1000 mieszkańców	48,0
	Ilość turystów na 100 mieszkańców (wskaźnik Schneidera)	8,0
Cele szczegółowe	Wskaźniki	Wartość spodziewana w 2015 r.
1. Poprawa oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców (jakości zamieszkania) 3. Rozwój turystyki, szczególnie weekendowej 5. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.	• Ilość nowych lub zmodernizowanych obiektów lub miejsc obsługi ruchu turystycznego, w tym odnowionych centrów wsi lub zabytków lub nowych wytyczonych i oznakowanych szlaków turystycznych wraz z obiektami małej architektury	10
	• Ilość działań promocyjnych w zakresie szlaków turystycznych	10
	• Ilość nowych lub zmodernizowanych przedsiębiorstw branży turystycznej, w tym gospodarstw agroturystycznych	15
	• Ilość nowych lub zmodernizowanych obiektów lub miejsc obsługi ruchu turystycznego	3
	• Ilość działań promocyjnych w zakresie turystyki	10
	• Ilość nowych lub zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych lub kulturalnych	15
	• Ilość imprez kulturalnych lub sportowo-rekreacyjnych lub lepiej wyposażonych zespołów (klubów) sportowych lub zespołów artystycznych	50
2. Rozwój przedsiębiorczości, w tym przetwórstwa rolno- spożywczego 4. Wykreowanie produktów lokalnych	• Ilość nowych, zmodernizowanych lub lepiej wyposażonych przedsiębiorstw	23
	• Ilość publicznych obiektów dla promocji produktów lokalnych	2
	• Ilość działań promocyjnych dotyczących produktów lokalnych i regionalnych, tradycyjnych oraz ekologicznych	5
	• Ilość szkoleń lub działań promocyjnych dla podniesienia innowacyjności przedsiębiorstw	10

Rys.: Schemat wizji, celów i przedsięwzięć LSR dla LGD „Przyjazne Mazowsze”

Przedsięwzięcia

1. Przedsięwzięcie: **Szlaki literackie i inne szlaki turystyczne**

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się przede wszystkim do osiągnięcia celów: 1. Poprawa oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców (jakości zamieszkania), 3. Rozwój turystyki, szczególnie weekendowej oraz 5. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Przykładowe projekty:

- budowa lub modernizacja obiektów publicznych służących rozwojowi turystyki; zakup takich obiektów np. na centrum informacji turystycznej
- zagospodarowanie (odnowa) centrów wsi znajdujących się na szlakach turystycznych
- odnowa zabytków na szlakach
- zagospodarowanie miejsc związanych z ruchem turystycznym (parkingi, oświetlenie tych miejsc, chodniki przy tych miejscach, w tym centrów miejscowości
- wytyczenie i oznakowanie tras turystycznych
- budowa i modernizacja małej architektury
- działania promocyjne (wydawnictwa, imprezy promocyjne-rajdy, udział w tragach itp.)

Projekty w ramach tego przedsięwzięcia w szczególności sposób wykorzystywać będą większą część specyfiki obszaru LGD:

- a) już istniejący szlak sienkiewiczowski,
- b) bliskość Warszawy, która jest dużym rynkiem (duża ilość turystów)
- c) dziedzictwo kulturowe, związki z historią żydowską, która mogą być wykorzystane,
- d) guzik sochociński – z muszli rzecznej, jako jedna z atrakcji turystycznych na szlakach,
- e) najstarszy w Europie grób konia na cmentarzu amfor kulistych z okresu neolitu w Potyrach, w gm. Naruszewo,
- f) ludzie świata nauki i kultury: dr Jan Walery Jędrzejewicz- ojciec polskiej spektroskopii, lekarz i astronom; dr Leon Rutkowski- lekarz, antropolog, wielki społecznik; Feliks Jan Nepomucen Majorkiewicz- filozof; dr Stanisław Kopczyński- twórca higieny szkolnej; prof. Stefan Czarnowski- socjolog; ks. Maciej Kazimierz Sarbiewski- poeta i filozof; gen. Ludwik Szyrmer- pisarz; Franciszek Szwoch- malarz; Loda Halama- tancerka i aktorka; Danuta Kołodziejska- dyrygentka

Rodzaj Wskaźnika	Wskaźnik			Wartość w 2015 roku
Oddziaływania	Ilość turystów na 100 mieszkańców (wskaźnik Schneidera)			8,0
Rezultatu	• Ilość nowych lub zmodernizowanych obiektów lub miejsc obsługi ruchu turystycznego, w tym odnowionych centrów wsi lub zabytków lub nowych wytyczonych i oznakowanych szlaków turystycznych wraz z obiektami małej architektury			10
	• Ilość działań promocyjnych w zakresie szlaków turystycznych			10
Produktu	Działanie	Ilość projektów	Średnia kwota [tys. zł]	Około łącznie [tys. zł]
	„Odnowa i rozwój wsi”	10	100	1000
	„Małe projekty”	10	20	200

Łącznie na to przedsięwzięcie zaplanowano ok. 1200 tys. zł, co stanowi 17,9 % środków przeznaczonych na Działanie 4.1/413.

2. Przedsięwzięcie: **Sałatka z truskawki**

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się przede wszystkim do osiągnięcia celu 2. Rozwój przedsiębiorczości, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego i celu 4. Wykreowanie produktów lokalnych.

Zakres projektów:

- tworzenie nowych przedsiębiorstw i inwestycje w istniejących przedsiębiorstwach branży przetwórstwa rolno-spożywczego,
- budowa i modernizacja publicznych obiektów z przeznaczeniem na promocję produktów lokalnych,
- szkolenia w zakresie promocji produktów lokalnych,
- projekty dotyczące promocji produktów lokalnych (certyfikacja produktów, wydawnictwa, udział w targach, organizacja imprez kulturalno-rekreacyjnych o charakterze promocyjnym).

Projekty w ramach tego przedsięwzięcia w szczególny sposób wykorzystywać będą większą część specyfiki obszaru LGD:

- a) bliskość Warszawy, która jest dużym rynkiem,
- b) zagłębie truskawek i innych owoców oraz ziół.

Rodzaj Wskaźnika	Wskaźnik			Wartość w 2015 roku
Oddziaływania	Wskaźnik przedsiębiorczości – ilość podmiotów gospodarczych w systemie REGON na 1000 mieszkańców			48,0
Rezultatu	• Ilość nowych, zmodernizowanych lub lepiej wyposażonych przedsiębiorstw branży przetwórstwa rolno-spożywczego			8
	• Ilość publicznych obiektów dla promocji produktów lokalnych			2
	• Ilość działań promocyjnych dotyczących produktów lokalnych i regionalnych, tradycyjnych oraz ekologicznych			5
Produktu	Działanie	Ilość projektów	Średnia kwota [tys. zł]	Około łącznie [tys. zł]
	„Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”	3	50	150
	„Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”	5	50	250
	„Odnowa i rozwój wsi”	2	100	200
	„Małe projekty”	5	20	100

Łącznie na to przedsięwzięcie zaplanowano ok. 700 tys. zł, co stanowi 10,4 % środków przeznaczonych na Działanie 4.1/413.

3. Przedsięwzięcie: Innowacyjna firma

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się przede wszystkim do osiągnięcia celów: 2. Rozwój przedsiębiorczości, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego.

Zakres projektów:

- tworzenie nowych i modernizacja istniejących przedsiębiorstw różnych branż
- wspólne działania promocyjne (wydawnictwa, imprezy promocyjne, udział w targach itp)
- szkolenia specjalistyczne dla przedsiębiorstw.

Projekty w ramach tego przedsięwzięcia w szczególności sposób odpowiadać będą na tę część specyfiki obszaru LGD jaką jest bliskość Warszawy, która jest dużym rynkiem.

Rodzaj Wskaźnika	Wskaźnik			Wartość w 2015 roku
Oddziaływania	Wskaźnik przedsiębiorczości – ilość podmiotów gospodarczych w systemie REGON na 1000 mieszkańców			48,0
Rezultatu	• Ilość nowych, zmodernizowanych lub lepiej wyposażonych przedsiębiorstw			15
	• Ilość szkoleń lub działań promocyjnych dla podniesienia innowacyjności przedsiębiorstw			10
Produktu	Działanie	Ilość projektów	Średnia kwota [tys. zł]	Około łącznie [tys. zł]
	„Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”	5	50	250
	„Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”	10	50	500
	„Małe projekty”	10	10	100

Łącznie na to przedsięwzięcie zaplanowano ok. 850 tys. zł, co stanowi 12,7 % środków przeznaczonych na Działanie 4.1/413.

4. Przedsięwzięcie: **Weekend na wsi**

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się przede wszystkim do osiągnięcia celu 3. Rozwój turystyki, szczególnie weekendowej.

Przykładowe projekty:

- tworzenie nowych i modernizacja istniejących gospodarstw agroturystycznych
- utworzenie nowych lub modernizacja istniejących przedsiębiorstw świadczących usługi turystyczne
- budowa lub modernizacja obiektów publicznych służących rozwojowi turystyki poza szlakami turystycznymi
- zagospodarowanie akwenów wodnych
- zagospodarowanie miejsc związanych z ruchem turystycznym (parkingi, oświetlenie tych miejsc, chodniki przy tych miejscach)
- działania promocyjne (wydawnictwa, imprezy promocyjne-rajdy, udział w targach itp.)

Projekty w ramach tego przedsięwzięcia w szczególny sposób wykorzystywać będą większą część specyfiki obszaru LGD:

- a) już istniejący szlak sienkiewiczowski,
- b) bliskość Warszawy, która jest dużym rynkiem (duża ilość potencjalnych, zasobnych turystów)
- c) dziedzictwo kulturowe, związki z historią żydowską, która mogą być wykorzystane,
- d) guzik sochociński – z muszli rzecznej, jako jedna z atrakcji turystycznych na szlakach
- e) najstarszy w Europie grób konia na cmentarzu amfor kulistych z okresu neolitu w Potyrach, w gm. Naruszewo,
- f) ludzie świata nauki i kultury: dr Jan Walery Jędrzejewicz- ojciec polskiej spektroskopii, lekarz i astronom; dr Leon Rutkowski- lekarz, antropolog, wielki społecznik; Feliks Jan Nepomucen Majorkiewicz- filozof; dr Stanisław Kopczyński- twórca higieny szkolnej; prof. Stefan Czarnowski- socjolog; ks. Maciej Kazimierz Sarbiewski- poeta i filozof; gen. Ludwik Szyrmer- pisarz; Franciszek Szwoch- malarz; Loda Halama- tancerka i aktorka; Danuta Kołodziejska- dyrygentka

Rodzaj Wskaźnika	Wskaźnik			Wartość w 2015 roku
Oddziaływania	Ilość turystów na 100 mieszkańców (wskaźnik Schneidera)			8,0
Rezultatu	• Ilość nowych lub zmodernizowanych przedsiębiorstw branży turystycznej, w tym gospodarstw agroturystycznych			15
	• Ilość nowych lub zmodernizowanych obiektów lub miejsc obsługi ruchu turystycznego			3
	• Ilość działań promocyjnych w zakresie turystyki			10
Produktu	Działanie	Ilość projektów	Średnia kwota [tys. zł]	Około łącznie [tys. zł]
	„Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”	10	50	500
	„Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”	5	50	250
	„Odnowa i rozwój wsi”	3	100	300
	„Małe projekty”	10	10	100

Łącznie na to przedsięwzięcie zaplanowano ok. 1150 tys. zł, co stanowi 17,2 % środków przeznaczonych na Działanie 4.1/413.

5. Przedsięwzięcie: **Spędzić czas razem, aktywnie i kulturalnie**

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się przede wszystkim do osiągnięcia celu 1. Poprawa oferty spędzania wolnego czasu i celu 5. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Zakres projektów:

- budowa i modernizacja obiektów kulturalnych
- budowa i modernizacja obiektów sportowo-rekreacyjnych
- budowa i modernizacja placów zabaw
- organizacja imprez rekreacyjno-kulturalnych
- organizacja imprez rekreacyjno-sportowych
- zakup strojów i instrumentów dla zespołów artystycznych
- zakup strojów, sprzętu dla klubów i zespołów sportowych
- szkolenia i warsztaty
- działania związane z kultywowaniem tradycji (wydawnictwa, imprezy edukacyjno-kulturalne)

Projekty w ramach tego przedsięwzięcia w szczególny sposób wykorzystywać będą część specyfiki obszaru LGD:

- bliskość Warszawy - dużego miasta i związana z tym większa konkurencyjność oferty spędzania wolnego czasu oraz potrzeba tworzenia takiej oferty na miejscu
- dziedzictwo kulturowe, związki z historią żydowską

Rodzaj Wskaźnika	Wskaźnik			Wartość w 2015 roku
Oddziaływania	Wskaźnik migracji na 1000 mieszkańców			-0,2
Rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> • Ilość nowych lub zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych lub kulturalnych • Ilość imprez kulturalnych lub sportowo-rekreacyjnych lub lepiej wyposażonych zespołów (klubów) sportowych lub zespołów artystycznych 			15 50
Produktu	Działanie	Ilość projektów	Średnia kwota [tys. zł]	Około łącznie [tys. zł]
	„Odnowa i rozwój wsi”	15	120	1800
	„Małe projekty”	50	20	1000

Łącznie na to przedsięwzięcie zaplanowano ok. 2800 tys. zł, co stanowi 41,8 % środków przeznaczonych na Działanie 4.1/13.

5. Określenie misji LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania – Przyjazne Mazowsze jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych o celach niezarobkowych. Jest partnerstwem trójsektorowym, składającym się z przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego.

Stowarzyszenie ma na celu:

1. Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.
2. Realizacji lokalnej strategii rozwoju opracowanej przez lokalną grupę działania.
3. Promocję obszarów wiejskich,
4. Aktywizowanie ludności wiejskiej, do wzięcia udziału w procesie rozwoju obszarów wiejskich.
5. Upowszechnianie i wymianę informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności.
6. Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju doradztwa rolniczego i edukacji rolniczej.
7. Wykorzystanie potencjału intelektualnego i badawczego uczelni i jednostek naukowo-badawczych w realizacji zadań na rzecz rozwoju regionu.
8. Rozwój doradztwa organizacyjnego, ekonomicznego, prawnego i finansowego dotyczącego infrastruktury gospodarczej wsi, gminy i regionu.
9. Inspirowanie i rozwijanie twórczych inicjatyw zmierzających do przyspieszania przemian w środowiskach wiejskich, podnoszenia poziomu życia rodzin rolniczych, rozwoju technologii produkcji rolniczej i rynku rolnego, rozwoju przedsiębiorczości, a także doskonalenia przepisów prawnych w tym zakresie.
10. Popularyzowanie problematyki ochrony środowiska naturalnego i ekologicznych metod gospodarowania.
11. Wspieranie rozwoju turystyki.
12. Budowanie kapitału społecznego, działalność wspomagającą rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
13. Przyczynianie się do powstania nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich; promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy.
14. Polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja;
15. Nauka, edukacja, oświata i wychowanie.
16. Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
17. Działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami; współpraca międzynarodowa.
18. Promocja i organizacja wolontariatu.
19. Działalność wspomagająca technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe oraz partnerów LGD w zakresie zgodnym z celami LGD.
20. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

1. opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju, zwanej dalej LSR i przystąpienie do konkursu na jej realizację, organizowanego przez samorząd województwa,
2. rozpowszechnianie założeń zatwierdzonej LSR na obszarze działania LGD,
3. upowszechnianie informacji o warunkach i zasadach udzielania pomocy na realizację projektów przedkładanych przez wnioskodawców, kryteriach wyboru projektów oraz sposobie naboru wniosków o pomoc w ramach realizacji LSR,

4. Współdziałanie z powiatami, gminami, szkołami rolniczymi, ośrodkami doradztwa rolniczego, organizacjami władzy administracji państwowej i samorządowej.
5. Współpracę z organizacjami społecznymi, jednostkami naukowo-badawczymi i produkcyjnymi, producentami i przedstawicielami agrobiznesu w kraju.
6. Promowanie nowych rozwiązań technicznych i organizacyjnych dla potrzeb wsi i rolnictwa.
7. Prowadzenie badań rynku min. produktów rolniczych.
8. Przygotowywanie i wydawanie materiałów informacyjnych, dokumentacyjnych, szkoleniowych i innych dla potrzeb działalności członków Stowarzyszenia.
9. Przeciwdziałanie się procesom degradacji środowiska naturalnego, zjednywanie zwolenników zwalczania różnych form zanieczyszczenia środowiska.
10. Prowadzenie i organizacja szkoleń, inicjowanie i organizowanie konferencji, odczytów, seminariów.
11. Tworzenie wspólnych programów wdrożeniowych i upowszechnieniowych.
12. Współpracę z zagranicznymi ośrodkami naukowymi, badawczymi, doradczymi, przedstawicielami agrobiznesu i fundacjami.
13. Organizowanie praktyk zagranicznych oraz wymiany specjalistów doradztwa rolniczego, producentów i przedsiębiorców.
14. Promocję działalności Stowarzyszenia w środkach społecznego przekazu oraz wobec podmiotów życia publicznego.
15. Animowanie i integrowanie różnych środowisk społecznych wokół zagadnień dotyczących wspólnego rozwoju regionu.
16. Organizowanie i finansowanie:
  - a. przedsięwzięć o charakterze informacyjnym lub szkoleniowym, w tym seminariów, szkoleń, konferencji i konkursów,
  - b. imprez kulturalnych, takich jak festiwale, targi, pokazy i wystawy, służących zwłaszcza promocji regionu i jego tożsamości kulturowej.
17. Działalność propagandową, promocyjną, informacyjną i poligraficzną, w tym:
  - opracowywanie i druk broszur, folderów, plakatów,
  - opracowywanie i rozpowszechnianie materiałów audiowizualnych,
  - tworzenie stron internetowych,
  - przygotowywanie i rozpowszechnianie innych materiałów o charakterze reklamowym lub promocyjnym.
18. Prowadzenie doradztwa w zakresie przygotowywania projektów związanych z realizacją LSR oraz innych.
19. Współpracę i wymianę doświadczeń z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie objętym celem Stowarzyszenia na poziomie krajowym i międzynarodowym.
20. szkolenie pracowników LGD, członków Rady oraz członków powołanych przez LGD do grup roboczych biorących udział we wdrażaniu LSR.
21. tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, turystycznego i kulturalnego poprzez wspieranie inicjatyw mieszkańców, przedsiębiorców, rolników, które mają służyć poszerzeniu lokalnych rynków zbytu, tworzenie ofert, promocji produktów lokalnych.
22. podejmowanie działań na rzecz ochrony, promocji i wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego i historycznego, zabytków ruchomych i nieruchomych, a także działań związanych z podnoszeniem estetyki obszarów wiejskich i miejsko wiejskich, modernizacji, remontów, budowy i rozbudowy obiektów o kluczowym znaczeniu dla zrównoważonego rozwoju obszaru
23. Prowadzenie innych działań przewidzianych dla LGD.

6. Wykazanie spójności specyfiki obszaru z celami LSR

Związek (spójność) pomiędzy specyfiką obszaru i celami LSR wykazano w tabeli:

Cele szczegółowe LSR	Specyfika obszaru
1. Poprawa oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców (jakości zamieszkania)	<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość Warszawy (i związana z tym lepsza oferta spędzania wolnego czasu w dużym mieście)
2. Rozwój przedsiębiorczości, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego	<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość Warszawy (duży i chłonny rynek zbytu) • Zagłębie truskawek i innych owoców
3. Rozwój turystyki, szczególnie weekendowej	<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość Warszawy (duży i chłonny rynek zbytu) • Dziedzictwo kulturowe, związki z historią żydowską • Guzik sochociński – z muszli rzecznej • Szlak sienkiewiczowski
4. Wykreowanie produktów lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> • Zagłębie truskawek i innych owoców • Guzik sochociński – z muszli rzecznej
5. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	<ul style="list-style-type: none"> • Dziedzictwo kulturowe, związki z historią żydowską • Szlak sienkiewiczowski • Guzik sochociński – z muszli rzecznej

7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

1. Integracja projektów dotyczących różnych sektorów gospodarki

Projekty gospodarcze (w ramach „Różnicowania w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw”) i nie tylko gospodarcze realizowane w ramach różnych przedsięwzięć dotyczą też różnych sektorów gospodarki:

- różnych, trudnych do określenia na obecnym etapie w przedsięwzięciu **Innowacyjna firma,**
- turystyki w przedsięwzięciach **Szlaki literackie i inne szlaki turystyczne** oraz **Weekend na wsi,**
- przetwórstwa rolno-spożywczego i leśno-spożywczego w przedsięwzięciu **Sałatka z truskawki.**

Przedsięwzięcie **Spędzić czas razem, aktywnie i kulturalnie** może przyczynić się do rozwoju przedsiębiorstw związanych z kulturą, sportem, sztuką i edukacją.

2. Integracja partnerów z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego

Projekty nie tylko w całej strategii, ale w ramach poszczególnych przedsięwzięć realizowane będą przez podmioty z różnych sektorów społeczno-gospodarczych.

Lp	Przedsięwzięcie	Beneficjenci
1	Szlaki literackie i inne szlaki turystyczne	Instytucje publiczne (urzędy gmin, domy kultury) Organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, parafie
2	Sałatka z truskawki	Instytucje publiczne (urzędy gmin) Przedsiębiorcy, rolnicy i domownicy Organizacje pozarządowe i grupy nieformalne
3	Innowacyjna firma	Przedsiębiorcy, rolnicy i domownicy Instytucje publiczne (urzędy gmin) Organizacje pozarządowe (organizacje przedsiębiorców)
4	Weekend na wsi	Instytucje publiczne (urzędy gmin) Przedsiębiorcy, rolnicy i domownicy Organizacje pozarządowe i grupy nieformalne
5	Spędzić czas razem, aktywnie i kulturalnie	Instytucje publiczne (urzędy gmin, domy kultury) Organizacje pozarządowe (kluby i zespoły sportowe) i grupy nieformalne, parafie

3. Integracja wykorzystania zasobów kulturowych, historycznych i przyrodniczych

W realizacji większości przedsięwzięć, a szczególnie w przedsięwzięciu **Szlaki literackie i inne szlaki turystyczne** realizatorzy projektów wykorzystywać będą jednocześnie zasoby kulturowe i historyczne, a także przyrodnicze obszaru związane z jego specyfiką.

Zidentyfikowane walory historyczne, kulturalne, turystyczne (dworów, kościołów, kapliczek, cmentarzy), oraz walory przyrodnicze (zabytkowy drzewostan, unikalne gatunki zwierząt i roślin, parki, ścieżki przyrodnicze. Posłużą do zestawienia, i promocji markowych produktów turystycznych Gmin, poprzez:

- opracowanie albumów, wskazujących prezentację miejsc godnych uwagi i zainteresowania, szczególnie cennych i interesujących pod względem, historycznym, turystycznym i przyrodniczym,
- opracowanie przewodników turystycznych obszaru gmin i LGD wraz z mapami,
- opracowanie materiałów informacyjnych o powyższych działaniach do mediów (telewizja, radio, portale turystyczne).

W rezultacie umożliwi to:

- Wykształcenie wrażliwości na piękno otoczenia, poprzez wskazanie zapomnianych, bądź niezauważanych już miejsc.
- Zaangażowanie mieszkańców gminy do wspólnej identyfikacji walorów otoczenia w partnerstwie z pracownikami gminy, organizacjami pozarządowymi innymi .
- Realizacja działań pilotażowych promujących lokalne produkty turystyczne Gmin..
- wzrost liczby lokalnych inicjatyw,
- perspektywa rozwoju gminy związana z weekendową turystyką.

Promocja obszaru będzie zapewniona w trakcie realizacji projektu, nie tylko poprzez pojawiające się informacje prasowych w mediach lokalnych i na stronach internetowych, ale również dzięki powstającym inicjatywom lokalnym. Ponadto wszystkie podejmowane działania mieszczą się w kierunkach przyjętych w opracowanej w ramach LSR. Tak zidentyfikowane walory Gmin posłużą do przygotowania technicznej infrastruktury turystycznej i umożliwią ich realizację inwestorów.

8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

1. Powiązanie zaproponowanych innowacyjnych rozwiązań z wykorzystaniem lokalnych zasobów

Zdecydowana większość projektów wykorzystuje lokalne zasoby, choć większość w sposób tradycyjny.

2. Innowacyjne, niestosowane wcześniej na danym obszarze rozwiązania w ramach realizowanych operacji

Większość projektów, to projekty nowe na obszarze LGD.

3. Możliwość stosowania zaprezentowanych innowacyjnych rozwiązań na innych obszarach

Większość projektów i przedsięwzięć realizowanych na obszarze LGD może być również zrealizowana na innych obszarach.

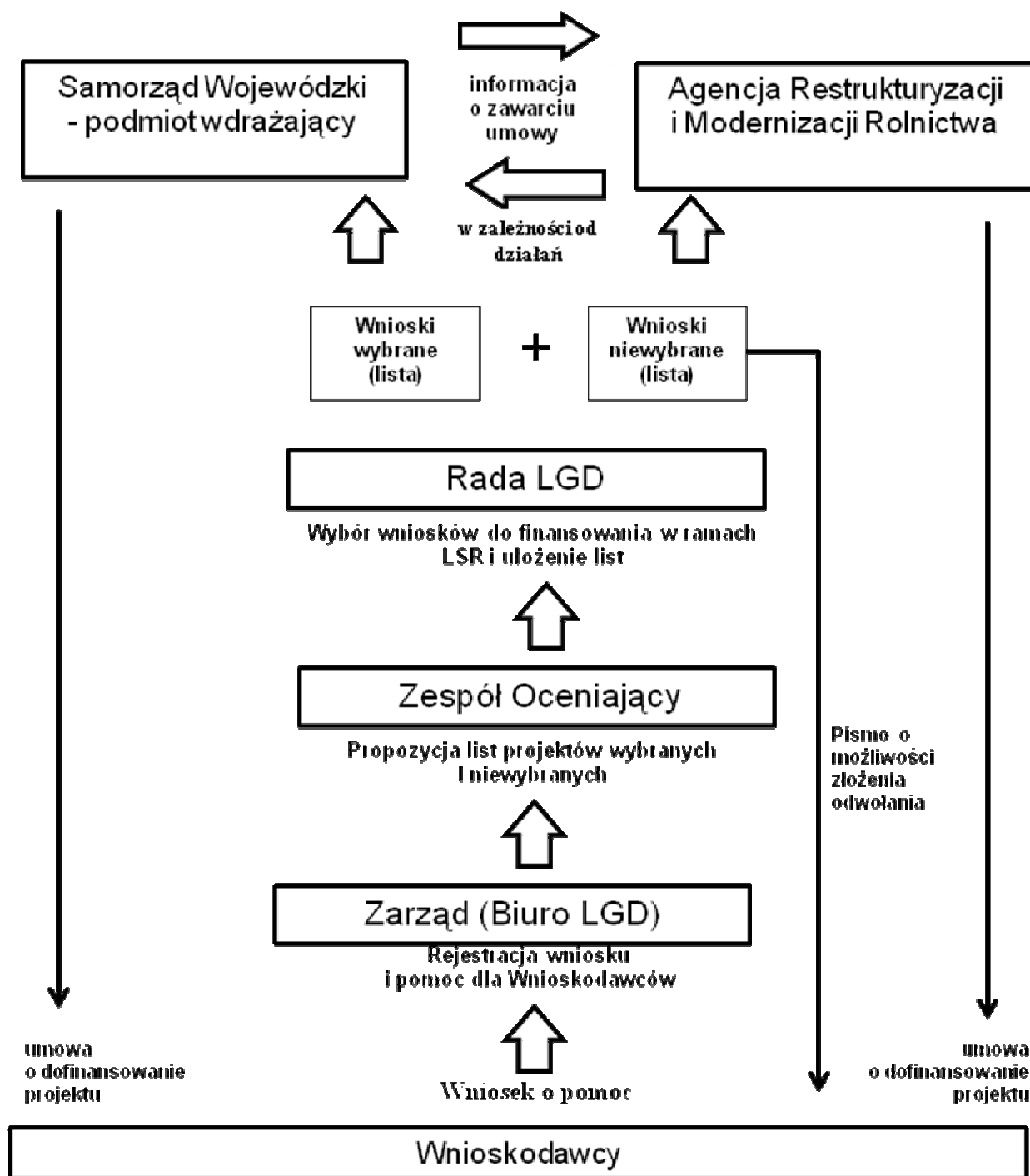
9. Określenie procedury oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt. 21 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, kryteriów, na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR, oraz kryteriów wyboru operacji, a także procedury zmiany tych kryteriów.

Procedura oceny zgodności i wyboru operacji

Procedura naboru i wyboru projektów obejmować będzie następujące działania:

1. Opracowanie przez Zarząd LGD informacji o możliwości realizacji projektów LGD.
2. Przeprowadzenie kampanii informacyjnej (więcej rozdział 12).
3. Wyznaczone zostaną terminy naboru projektów w porozumieniu z instytucjami wdrożeniowymi. Przewiduje się dwa nabory w ciągu roku.
4. Instytucje wdrożeniowe ogłoszą terminy naborów na co najmniej 14 dni przed rozpoczęciem naboru wniosków.
5. W ciągu od 14 do 30 dni pracownicy LGD przyjmować będą wnioski.
6. Zarząd, wspierany przez pracowników Biura LGD skieruje je do oceny przez Zespół Oceniający. Wielkość i skład Zespołu Oceniającego określać będzie każdorazowo Zarząd.
7. Zespół Oceniający, kierując się zapisami w LSR i kryteriami wyboru projektów, przyjętymi w LSR, dokona wstępnego wyboru projektów i przygotuje propozycje listy niewybranych projektów oraz list wybranych projektów w kolejności uzyskanych punktów.
8. Zarząd przedstawia pod decyzję Rady LGD propozycję listy projektów wg rekomendacji Zespołu Oceniającego.
9. Rada LGD na swym posiedzeniu wybierze projekty do realizacji przez LGD. Jeśli będzie taka potrzeba, Rada może powołać zespoły tematyczne. Pierwszy wybór projektów musi nastąpić do 21 dni po zakończeniu naboru projektów, a ostateczny (po odwołaniach – do 44 dni po zakończeniu naboru projektów).
Każdy projekt będzie poddany głosowaniu Rady na zgodność z LSR tj. czy przyczynia się do realizacji przynajmniej jednego przedsięwzięcia, a tym samym odpowiednich celów szczegółowych i celów ogólnych.
Dla każdego projektu wypełniona będzie karta projektu (wg wzoru poniżej).
Rada podejmie uchwałę o ostatecznym kształcie listy wybranych projektów do finansowania.
10. Zarząd prześle listę projektów wraz z dokumentacją do instytucji wdrożeniowych wraz z odpowiednią informacją do wnioskodawców.

Rys. Schemat procedury wyboru projektów

Szczegóły przygotowania informacji o naborze projektów oraz inne wymogi proceduralne będą zgodne z zapisami Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013.

Procedura odwoławcza

1. Każdy wnioskodawca ma prawo do odwołania się od decyzji Rady. W terminie 7 dni kalendarzowych od momentu otrzymania zawiadomienia o wybraniu bądź nie wybraniu projektu do dofinansowania, wnioskodawca może złożyć pismo do Zarządu o ponowne rozpatrzenie wniosku. W tym samym terminie wnioskodawcy przysługują prawo wglądu do karty oceny projektu w siedzibie Biura LGD.
2. Rada ponownie rozpatruje wnioski o dofinansowanie, co do których wpłynęły odwołania. Decyzja Rady w sprawie odwołań jest ostateczna.
3. Wniosek o ponowne rozpatrzenie operacji pozostaje bez rozpatrzenia w przypadku, gdy:
  - został wniesiony po upływie terminu określonego w pkt. 1
  - został wniesiony przez nieuprawniony podmiot, tzn. nie będący wnioskodawcą, którego wniosek o dofinansowanie operacji podlegał ocenie.
  - nie zawierał pisemnego uzasadnienia lub innych danych wymaganych we wniosku o ponowne rozpatrzenie.
4. Pismo o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji musi zostać szczegółowo uzasadnione.
5. W momencie ponownego rozpatrywania wniosku o dofinansowanie operacji członkowie Rady rozpatrują wniosek tylko w tych jego elementach, których dotyczy uzasadnienie podane przez wnioskodawcę. Decyzja podejmowana jest w głosowaniu przez podniesienie ręki na wezwanie przewodniczącego.
6. Jeśli członkowie Rady pozytywnie rozpatrzą odwołanie Przewodniczący Rady przedstawia zaktualizowane listy wybranych i niewybranych operacji. Listy te są przyjęte w formie uchwał.
7. Pismo o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie konkretnej operacji może zostać złożone tylko jeden raz.
8. O wynikach ponownego rozpatrzenia wniosku wnioskodawca zostaje poinformowany w terminie 3 dni od dnia posiedzenia Rady, na którym wniosek był rozpatrywany.

Tab. Procedura wyboru projektów wraz z procedurą odwoławczą

Lp.	Organ odpowiedzialny	Termin, czas trwania (dni)	Czynność
1	Zarząd	Min. 60 dni przed rozpoczęciem naboru	Opracowanie informacji o możliwości realizacji projektów LGD
2	Zarząd	Min. 60 dni przed rozpoczęciem naboru	Przeprowadzenie kampanii informacyjnej
3	Zarząd w porozumieniu z instytucjami wdrażającymi	Min. 44 dni przed rozpoczęciem naboru*	Wyznaczenie terminów naboru projektów
4	Instytucje wdrożeniowe	Min. 14 dni przed rozpoczęciem naboru	Ogłoszenie terminu naborów
5	Zarząd	Od 14 do 30 dni	Nabór wniosków
6	Zarząd	Do 10 dni po zakończeniu naboru projektów	Ustalenie składu Zespołu Oceniającego i przekazanie mu projektów do oceny
7	Zespół Oceniający	Do 7 dni od otrzymania materiałów	Przygotowanie propozycji list niewybranych i wybranych projektów w kolejności uzyskanych punktów
8	Zarząd	Do 21 dni od zakończenia naboru projektów	Przedstawienie Radzie LGD propozycji listy projektów wg rekomendacji Zespołu Oceniającego
9	Rada	Do 21 dni od zakończenia naboru projektów	Wybór projektów do realizacji przez LGD – ustalenie list niewybranych i wybranych projektów (uchwała)
10	Zarząd	Do 3 dni od pierwszego wyboru projektów przez Radę	Zawiadomienie wnioskodawców
11	Zarząd	Do 20 dni od pierwszego wyboru projektów przez Radę	Przygotowanie odwołań wraz z opiniami własnymi lub ekspertów
12	Rada	Do 20 dni od pierwszego wyboru projektów przez Radę	Ewentualne kolejne posiedzenie Rady w celu rozpatrzenia odwołań
13	Zarząd	Do 45 od zakończenia naboru projektów	Przekazanie listy projektów wraz z dokumentacją do instytucji wdrożeniowych wraz z odpowiednią informacją do wnioskodawców.

Realizacja punktów 11 i 12 uzależniona będzie od tego czy będą złożone odwołania od decyzji Rady.

*zmiany wynikają z Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 19 sierpnia 2010r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego PROW na lata 2007-2013

Kryteria wyboru projektów podlegać będą aktualizacji wg zasad podanych w rozdziale 12.

Kryteria wyboru projektów

Kryteria wyboru projektów – Odnowa i rozwój wsi

1. *Ilość celów LSR do których nawiązuje projekt
  - a. Przyczynia się do osiągnięcia 4 i więcej celów - 12 pkt.
  - b. Przyczynia się do osiągnięcia 3 celów - 9 pkt.
  - c. Przyczynia się do osiągnięcia 2 celów - 6 pkt.
  - d. Przyczynia się do osiągnięcia 1 celu - 3 pkt.

2. **Innowacyjność projektu
  - a. Projekt wykazuje charakter innowacyjny na terenie LGD - 12 pkt.
  - b. Projekt wykazuje charakter innowacyjny na terenie dwóch lub więcej gmin - 9 pkt.
  - c. Projekt wykazuje charakter innowacyjny na terenie kilku miejscowości lub jednej gminy - 6 pkt.
  - d. Projekt nie zawiera elementów innowacyjnych - 0 pkt.

3. Zakres i realność kosztów projektu
  - a. Wysokość nakładów i okres realizacji projektu są zgodne i realne z punktu widzenia osiągnięcia celów projektu - 0 – 12 pkt.

4. Wykorzystanie zasobów lokalnych
  - a. Wykorzystuje potencjał przyrodniczo-kulturowy oraz aktywność mieszkańców - 9 pkt.
  - b. Wykorzystuje potencjał przyrodniczo-kulturowy lub aktywność mieszkańców - 6 pkt.
  - c. Nie wykorzystuje potencjału przyrodniczo-kulturowego ani aktywności mieszkańców - 0 pkt.

5. Zasięg oddziaływania projektu
  - a. Projekt obejmuje cały obszar LGD -12 pkt.
  - b. Projekt obejmuje dwie i więcej gmin - 9 pkt.
  - c. Projekt obejmuje kilka miejscowości lub jedną gminę - 6 pkt.
  - d. Projekt obejmuje 1 miejscowość - 3pkt

6. ***Poziom zaangażowania społeczności lokalnej
  - a. Projekt realizowany z udziałem 4 i więcej partnerów -12 pkt.
  - b. Projekt realizowany z udziałem 2-3 partnerów - 9 pkt.
  - c. Projekt realizowany z udziałem 1 partnera - 6 pkt.
  - d. Beneficjent realizuje projekt samodzielnie - 3 pkt.

7. Uzasadnienie realizacji projektu
  - a. Uzasadnienie zgodności projektu ze wskaźnikami rezultatu zapisanymi w LSR – 0 – 6pkt.

Minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru projektu przez LGD:

- zgodność z przynajmniej 1 celem zapisanym w LSR;
- uzyskanie min. 20% możliwych do zdobycia punktów (min. 15 pkt.)

*wnioskodawca wykazuje osiągnięcie celów

**innowacyjność rozumiana jako: nowy produkt czy usługa lub udoskonalenie wyrobu już wytworzonego przez przedsiębiorstwo; zmiany w stosowanych przez organizację metodach wytwarzania, a także w sposobach docierania z produktem do odbiorców; wprowadzenie nowej metody organizacji w biznesowych praktykach firmy, organizacjach miejsca pracy; nowa metoda marketingu

***w umowie partnerskiej należy wykazać zakres zadań realizowanych przez partnera

Kryteria wyboru projektów – Małe projekty

1. *Ilość celów LSR do których nawiązuje projekt
  - a. Przyczynia się do osiągnięcia 4 i więcej celów - 12 pkt.
  - b. Przyczynia się do osiągnięcia 3 celów - 9 pkt.
  - c. Przyczynia się do osiągnięcia 2 celów - 6 pkt.
  - d. Przyczynia się do osiągnięcia 1 celu - 3 pkt.

2. **Innowacyjność projektu
  - a. Projekt wykazuje charakter innowacyjny na terenie LGD - 12 pkt.
  - b. Projekt wykazuje charakter innowacyjny na terenie dwóch lub więcej gmin - 9 pkt.
  - c. Projekt wykazuje charakter innowacyjny na terenie kilku miejscowości lub jednej gminy - 6 pkt.
  - d. Projekt nie zawiera elementów innowacyjnych - 0 pkt.

3. Zakres i realność kosztów projektu
  - a. Wysokość nakładów i okres realizacji projektu są zgodne i realne z punktu widzenia osiągnięcia celów projektu - 0 – 12 pkt.

4. Wnioskowana kwota pomocy (preferowane kwoty 10 i 20 tys.)
  - a. Do 20 tys. zł - 9 pkt.
  - b. Powyżej 20 tys. zł - 3 pkt.

5. Zasięg oddziaływania projektu
  - a. Projekt obejmuje cały obszar LGD -12 pkt.
  - b. Projekt obejmuje dwie lub więcej gmin - 9 pkt.
  - c. Projekt obejmuje kilka miejscowości lub całą gmin - 6 pkt.
  - d. Projekt obejmuje 1 miejscowość - 3pkt

6. ***Poziom zaangażowania społeczności lokalnej
  - a. Projekt realizowany z udziałem 4 i więcej partnerów -12 pkt.
  - b. Projekt realizowany z udziałem 2-3 partnerów - 9 pkt.
  - c. Projekt realizowany z udziałem 1 partnera - 6 pkt.
  - d. Beneficjent realizuje projekt samodzielnie - 3 pkt.

7. Trwałość projektu
  - a. Operacja zapewnia kontynuację po zakończeniu finansowania z LEADER PROW - 6 pkt.
  - b. Operacja nie zapewnia kontynuacji po zakończeniu finansowania z LEADER PROW - 0 pkt.

8. Uzasadnienie realizacji małego projektu:
  - a. Uzasadnienie zgodności projektu ze wskaźnikami rezultatu zapisanymi w LSR - 0 - 6 pkt.

Minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru małego projektu przez LGD:

- zgodność z przynajmniej 1 celem zapisanym w LSR,
- uzyskanie min. 30% możliwych do zdobycia punktów (min. 24 pkt.)

*wnioskodawca wykazuje osiągnięcie celów

**innowacyjność rozumiana jako: nowy produkt czy usługa lub udoskonalenie wyrobu już wytworzonego przez przedsiębiorstwo; zmiany w stosowanych przez organizację metodach wytwarzania, a także w sposobach docierania z produktem do odbiorców; wprowadzenie nowej metody organizacji w biznesowych praktykach firmy, organizacjach miejsca pracy; nowa metoda marketingu

***w umowie partnerskiej należy wykazać zakres zadań realizowanych przez partnera

Kryteria wyboru projektów – Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

8. *Ilość celów LSR do których nawiązuje projekt
- e. Przyczynia się do osiągnięcia 4 i więcej celów - 12 pkt.
  - f. Przyczynia się do osiągnięcia 3 celów - 9 pkt.
  - g. Przyczynia się do osiągnięcia 2 celów - 6 pkt.
  - h. Przyczynia się do osiągnięcia 1 celu - 3 pkt.
9. **Innowacyjność projektu
- e. Projekt wykazuje charakter innowacyjny na terenie LGD - 12 pkt.
  - f. Projekt wykazuje charakter innowacyjny na terenie dwóch lub więcej gmin - 9 pkt.
  - g. Projekt wykazuje charakter innowacyjny na terenie kilku miejscowości lub jednej gminy - 6 pkt.
  - h. Projekt nie zawiera elementów innowacyjnych - 0 pkt.
10. Faza rozwoju mikroprzedsiębiorstw
- a. W ramach realizacji przedsięwzięcia zostanie utworzone mikroprzedsiębiorstwo - 9 pkt.
  - b. W ramach realizacji przedsięwzięcia uruchomiona zostanie działalność gospodarcza w istniejącym mikroprzedsiębiorstwie - 6 pkt.
  - c. Mikroprzedsiębiorstwo działające - 3 pkt.
11. Zakres i realność kosztów projektu
- b. Wysokość nakładów i okres realizacji projektu są zgodne i realne z punktu widzenia osiągnięcia celów projektu - 0 – 12 pkt.
12. Wnioskowana kwota pomocy (preferowana kwota 50 tys.)
- a. Do 50 tys. zł - 9 pkt.
  - b. Powyżej 50– 75 tys. zł - 6 pkt.
  - c. Powyżej 75 tys. zł - 3 pkt.
13. Zasięg oddziaływania projektu
- e. Projekt obejmuje cały obszar LGD -12 pkt.
  - f. Projekt obejmuje dwie lub więcej gmin - 9 pkt.
  - g. Projekt obejmuje kilka miejscowości lub jedną gminę - 6 pkt.
  - h. Projekt obejmuje 1 miejscowość - 3pkt
14. Ilość utworzonych miejsc pracy:
- a. W ramach realizacji projektu zostaną utworzone 3 i więcej miejsc pracy - 9 pkt.
  - b. W ramach realizacji projektu zostaną utworzone 2 i mniej niż 3 miejsca pracy - 6 pkt.
  - c. W ramach realizacji projektu zostanie utworzone 1 i mniej niż 2 miejsca pracy - 3 pkt.
15. Uzasadnienie realizacji projektu:
- a. Uzasadnienie zgodności projektu ze wskaźnikami rezultatu zapisanymi w LSR - 0 - 6 pkt.

Minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru projektu przez LGD:

- zgodność z przynajmniej 1 celem zapisanym w LSR;
- uzyskanie min. 25% możliwych do zdobycia punktów (min.20 pkt.).

*wnioskodawca wykazuje osiągnięcie celów

**innowacyjność rozumiana jako: nowy produkt czy usługa lub udoskonalenie wyrobu już wytworzonego przez przedsiębiorstwo; zmiany w stosowanych przez organizację metodach wytwarzania, a także w sposobach docierania z produktem do odbiorców; wprowadzenie nowej metody organizacji w biznesowych praktykach firmy, organizacjach miejsca pracy; nowa metoda marketingu

Kryteria wyboru projektów – Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

1. *Ilość celów LSR do których nawiązuje projekt
  - a. Przyczynia się do osiągnięcia 4 i więcej celów - 12 pkt.
  - b. Przyczynia się do osiągnięcia 3 celów - 9 pkt.
  - c. Przyczynia się do osiągnięcia 2 celów - 6 pkt.
  - d. Przyczynia się do osiągnięcia 1 celu - 3 pkt.

2. **Innowacyjność projektu
  - a. Projekt wykazuje charakter innowacyjny na terenie LGD - 12 pkt.
  - b. Projekt wykazuje charakter innowacyjny na terenie dwóch lub więcej gmin - 9 pkt.
  - c. Projekt wykazuje charakter innowacyjny na terenie kilku miejscowości lub jednej gminy - 6 pkt.
  - d. Projekt nie zawiera elementów innowacyjnych - 0 pkt.

3. Zakres i realność kosztów projektu
  - a. Wysokość nakładów i okres realizacji projektu są zgodne i realne z punktu widzenia osiągnięcia celów projektu - 0 – 12 pkt.

4. Wnioskowana kwota pomocy (preferowana kwota 50 tys.)
  - a. Do 50 tys. zł - 9 pkt.
  - b. Powyżej 50– 75 tys. zł - 6 pkt.
  - c. Powyżej 75 tys. zł - 3 pkt.

5. Zasięg oddziaływania projektu
  - a. Projekt obejmuje cały obszar LGD -12 pkt.
  - b. Projekt obejmuje dwie lub więcej gmin - 9 pkt.
  - c. Projekt obejmuje kilka miejscowości lub jedną gminę - 6 pkt.
  - d. Projekt obejmuje 1 miejscowość - 3pkt

6. Powierzchnia gospodarstwa w ha fizycznych, które wnioskodawca posiada lub w którym pracuje wynosi
  - a. 1 – 5 ha - 9 pkt.
  - b. Powyżej 5 – 10 ha - 6 pkt.
  - c. Powyżej 10 ha - 3 pkt.

7. Uzasadnienie realizacji projektu:
  - a. Uzasadnienie zgodności projektu ze wskaźnikami rezultatu zapisanymi w LSR - 0 - 6 pkt.

Minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru projektu przez LGD:

- zgodność z przynajmniej 1 celem zapisanym w LSR;

- uzyskanie min. 25% możliwych do zdobycia punktów (min.18 pkt.).

*wnioskodawca wykazuje osiągnięcie celów

**innowacyjność rozumiana jako: nowy produkt czy usługa lub udoskonalenie wyrobu już wytworzonego przez przedsiębiorstwo; zmiany w stosowanych przez organizację metodach wytwarzania, a także w sposobach docierania z produktem do odbiorców; wprowadzenie nowej metody organizacji w biznesowych praktykach firmy, organizacjach miejsca pracy; nowa metoda marketingu

Karta wyboru projektu

Karta wyboru projektu nr							
Tytuł projektu							
Wnioskodawca							
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej							
Koszty całkowite		Koszty kwalifikowane		Koszty do refundacji			
Ocena zgodności z LSR							
Za		Przeciw		Wstrzymujący się		Wyłączający się	
Przedsięwzięcie LSR							
Lp.	Kryterium oceny	Punkty		Uzasadnienie			
1	Ilość celów LSR do których nawiązuje projekt						
2	Innowacyjność projektu						
3	Zakres i realność kosztów projektu						
4	Wnioskowana kwota pomocy						
5	Zasięg oddziaływania projektu						
6	Powierzchnia gospodarstwa w ha fizycznych						
7	Uzasadnienie realizacji projektu						
Suma punktów:							
Minimalne wymagania		Zgodność z przynajmniej 1 celem zapisanym w LSR			TAK / NIE *		
		Uzyskanie min. 25% możliwych do zdobycia punktów (min. 18 pkt.)			TAK / NIE *		
Uwagi:							

* zakreślić właściwe

.....
Miejscowość, data

.....
Czytelny podpis

Karta wyboru projektu

Karta wyboru projektu nr							
Tytuł projektu							
Wnioskodawca							
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw							
Koszty całkowite		Koszty kwalifikowane		Koszty do refundacji			
Ocena zgodności z LSR							
Za		Przeciw		Wstrzymujący się		Wyłączający się	
Przedsięwzięcie LSR							
Lp.	Kryterium oceny	Punkty		Uzasadnienie			
1	Ilość celów LSR do których nawiązuje projekt						
2	Innowacyjność projektu						
3	Faza rozwoju mikroprzedsiębiorstw						
4	Zakres i realność kosztów projektu						
5	Wnioskowana kwota pomocy						
6	Zasięg oddziaływania projektu						
7	Ilość utworzonych miejsc pracy						
8	Uzasadnienie realizacji projektu						
Suma punktów:							
Minimalne wymagania		Zgodność z przynajmniej 1 celem zapisanym w LSR			TAK / NIE *		
		Uzyskanie min. 25% możliwych do zdobycia punktów (min. 20 pkt.)			TAK / NIE *		
Uwagi:							

* zakreślić właściwe

.....
Miejscowość, data

.....
Czytelny podpis

Karta wyboru projektu

Karta wyboru projektu nr							
Tytuł projektu							
Wnioskodawca							
Odnowa i rozwój wsi							
Koszty całkowite		Koszty kwalifikowane		Koszty do refundacji			
Ocena zgodności z LSR							
Za		Przeciw		Wstrzymujący się		Wyłączający się	
Przedsięwzięcie LSR							
Lp.	Kryterium oceny	Punkty		Uzasadnienie			
1	Ilość celów LSR do których nawiązuje projekt						
2	Innowacyjność projektu						
3	Zakres i realność kosztów projektu						
4	Wykorzystanie zasobów lokalnych						
5	Zasięg oddziaływania projektu						
6	Poziom zaangażowania społeczności lokalnej						
7	Uzasadnienie realizacji projektu						
Suma punktów:							
Minimalne wymagania		Zgodność z przynajmniej 1 celem zapisanym w LSR			TAK / NIE *		
		Uzyskanie min. 20% możliwych do zdobycia punktów (min. 15 pkt.)			TAK / NIE *		
<u>Uwagi:</u>							

* zakreślić właściwe

.....
Miejscowość, data

.....
Czytelny podpis

Karta wyboru projektu

Karta wyboru projektu nr							
Tytuł projektu							
Wnioskodawca							
Małe projekty							
Koszty całkowite		Koszty kwalifikowane		Koszty do refundacji			
Ocena zgodności z LSR							
Za		Przeciw		Wstrzymujący się		Wyłączający się	
Przedsięwzięcie LSR							
Lp.	Kryterium oceny	Punkty	Uzasadnienie				
1	Ilość celów LSR do których nawiązuje projekt						
2	Innowacyjność projektu						
3	Zakres i realność kosztów projektu						
4	Wnioskowana kwota pomocy						
5	Zasięg oddziaływania projektu						
6	Poziom zaangażowania społeczności lokalnej						
7	Trwałość projektu						
8	Uzasadnienie realizacji małego projektu						
Suma punktów:							
Minimalne wymagania		Zgodność z przynajmniej 1 celem zapisanym w LSR				TAK / NIE *	
		Uzyskanie min. 30% możliwych do zdobycia punktów (min. 24 pkt.)				TAK / NIE *	
Uwagi:							

* zakreślić właściwe

.....
Miejscowość, data

.....
czytelny podpis

Instrukcja wypełniania Karty oceny zgodności z LSR i wyboru projektu

W komórce obok komórki „**Karta zgodności z LSR i wyboru projektu nr**” należy wpisać numer projektu, nadany mu podczas przyjęcia projektu.

W komórce obok komórki **Tytuł projektu** należy wpisać tytuł projektu.

W komórce obok komórki **Wnioskodawca** należy wpisać nazwę lub imię i nazwisko wnioskodawcy. Jeśli osoba fizyczna występuje w imieniu grupy nieformalnej należy podać nazwę tej grupy.

Do odpowiednich komórek z prawej strony obok komórek **Koszty całkowite, Koszty kwalifikowane, Koszty do refundacji** należy wpisać kolejno kwoty z projektu.

Liczbę głosów oddanych przez członków Rady za zgodnością danego projektu z LSR wpisuje się odpowiednio w komórki obok komórek: **Za, Przeciw, Wstrzymujący się, Wyłączający się**. Przy ocenie zgodności należy kierować się opisem przedsięwzięć zawartym w rozdziale 4 LSR.

W komórce obok **Przedsięwzięcie LSR** należy wpisać nazwę przedsięwzięcia z rozdziału 4 LSR. Zgodność z przedsięwzięciem oznacza zgodność z odpowiednim celem lub celami szczegółowymi i celem ogólnym.

W kolumnie **Punkty** należy wpisać ilość punktów wg poszczególnych kryteriów oceny podanych w tabeli kryteriów. Obok w kolumnie **Uzasadnienie** należy podać krótkie uzasadnienie, powołując się na odpowiednie dane zawarte w projekcie. Sumę punktów należy podać w komórce obok komórki **RAZEM**.

W komórce **Uwagi:** można podać dodatkowe uwagi na temat projektu.

10. Określenie budżetu LSR dla każdego roku jej realizacji

Budżet LSR

rok	Kategoria kosztu/wydatku	Działania osi 4 przeprowadzane przez LGD w zł												
		4.1/413 – Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					4.21 – Wdrażanie projektów współpracy			4.31 - Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja			razem oś 4	
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1/413	Przygotowanie projektów współpracy	Realizacja projektów współpracy	Razem 4.21	Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności	Razem 4.31		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2009	całkowite	1	200000,00	200000,00	586667,00	242858,00	1229525,00	0,00	0,00	0,00	221980,00	86150,00	308130,00	1537655,00
	kwalifikowalne	2	200000,00	200000,00	586667,00	242858,00	1229525,00	0,00	0,00	0,00	221980,00	86150,00	308130,00	1537655,00
	do refundacji	3	100000,00	100000,00	440000,00	170000,00	810000,00	0,00	0,00	0,00	221980,00	86150,00	308130,00	1118130,00
2010	całkowite	4	300000,00	300000,00	880000,00	385715,00	1865715,00	5083,00	38300,00	43383,00	193000,00	55750,00	248750,00	2157848,00
	kwalifikowalne	5	300000,00	300000,00	880000,00	385715,00	1865715,00	5083,00	38300,00	43383,00	193000,00	55750,00	248750,00	2157848,00
	do refundacji	6	150000,00	150000,00	660000,00	270000,00	1230000,00	5083,00	38300,00	43383,00	193000,00	55750,00	248750,00	1522133,00
2011	całkowite	7	400000,00	500000,00	880000,00	400000,00	2180000,00	5000,00	38300,00	43300,00	193000,00	55750,00	248750,00	2472050,00
	kwalifikowalne	8	400000,00	500000,00	880000,00	400000,00	2180000,00	5000,00	38300,00	43300,00	193000,00	55750,00	248750,00	2472050,00
	do refundacji	9	200000,00	250000,00	660000,00	280000,00	1390000,00	5000,00	38300,00	43300,00	193000,00	55750,00	248750,00	1682050,00
2012	całkowite	10	400000,00	500000,00	880000,00	400000,00	2180000,00	5000,00	38300,00	43300,00	193000,00	55750,00	248750,00	2472050,00
	kwalifikowalne	11	400000,00	500000,00	880000,00	400000,00	2180000,00	5000,00	38300,00	43300,00	193000,00	55750,00	248750,00	2472050,00
	do refundacji	12	200000,00	250000,00	660000,00	280000,00	1390000,00	5000,00	38300,00	43300,00	193000,00	55750,00	248750,00	1682050,00
2013	całkowite	13	300000,00	300000,00	586667,00	385715,00	1572382,00	5000,00	38300,00	43300,00	193000,00	55750,00	248750,00	1864432,00
	kwalifikowalne	14	300000,00	300000,00	586667,00	385715,00	1572382,00	5000,00	38300,00	43300,00	193000,00	55750,00	248750,00	1864432,00
	do refundacji	15	150000,00	150000,00	440000,00	270000,00	1010000,00	5000,00	38300,00	43300,00	193000,00	55750,00	248750,00	1302050,00
2014	całkowite	16	200000,00	200000,00	586667,00	328966,00	1315633,00	0,00	0,00	0,00	193000,00	55750,00	248750,00	1564383,00
	kwalifikowalne	17	200000,00	200000,00	586667,00	328966,00	1315633,00	0,00	0,00	0,00	193000,00	55750,00	248750,00	1564383,00
	do refundacji	18	100000,00	100000,00	440000,00	230276,00	870276,00	0,00	0,00	0,00	193000,00	55750,00	248750,00	1119026,00

Projekt Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru LGD - Przyjazne Mazowsze

rok	Kategoria kosztu/wydatku	Działania osi 4 przeprowadzane przez LGD w zł												
		4.1/413 – Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					4.21 – Wdrażanie projektów współpracy			4.31 - Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja			razem oś 4	
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1/413	Przygotowanie projektów współpracy	Realizacja projektów współpracy	Razem 4.21	Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności	Razem 4.31		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2015	całkowite	19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	95314,00	27875,00	123189,00	123189,00	
	kwalfikowalne	20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	95314,00	27875,00	123189,00	123189,00	
	do refundacji	21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	95314,00	27875,00	123189,00	123189,00	
2009 - 2015	Całkowite	22	1800000,00	2000000,00	4400001,00	2143254,00	10343255,00	20083,00	153200,00	173283,00	1282294,00	392775,00	1675069,00	12191607,00
	kwalfikowalne	23	1800000,00	2000000,00	4400001,00	2143254,00	10343255,00	20083,00	153200,00	173283,00	1282294,00	392775,00	1675069,00	12191607,00
	do refundacji	24	900000,00	1000000,00	3300000,00	1500276,00	6700276,00	20083,00	153200,00	173283,00	1282294,00	392775,00	1675069,00	8548628,00

Koszty całkowite przyjęto jako koszty netto (bez podatku VAT, jeśli jest on niekwalifikowany; w przypadku, gdy podatek VAT jest kwalifikowany jest to kwota brutto).

Podział środków w ramach Działania 4.1/413

Lp	Źródła finansowania projektów	%
1	„Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”	13,4
2	„Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”	14,9
3	„Odnowa i rozwój wsi”	49,3
4	„Małe projekty”	22,4

Harmonogram realizacji przedsięwzięć

Harmonogram realizacji poszczególnych przedsięwzięć przedstawia się następująco:

Lp	Przedsięwzięcie	2009	2010		2011		2012		2013		2014		2015
		II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I
1	Szlaki literackie i inne szlaki turystyczne												
2	Sałatka z truskawki												
3	Innowacyjna firma												
4	Weekend na wsi												
5	Spędzić czas razem, aktywnie i kulturalnie												

Biuro LGD funkcjonować będzie do I połowy 2015 roku. Podobnie do tego samego okresu czasu realizowane będzie całe Działanie 4.31 Osi 4 PROW, związane głównie w części „Nabywanie umiejętności” z pomocą Beneficjentom w rozliczaniu się ze wsparcia finansowego uzyskanego dla realizacji projektów.

11. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR

Dla celu przygotowania LSR odbyły się szkolenia nt. Osi 4 PROW oraz spotkania szkoleniowo-warsztatowe z udziałem przedstawicieli wszystkich gmin nt. budowania LSR.

W ramach realizacji zadania odbyły się trzy spotkania wstępne, informujące o programie Leader, Osi 4 PROW 2007-2013 dla mieszkańców wszystkich zaangażowanych do partnerstwa Gmin: Baboszewo (UG), Czerwińsk nad Wisłą (UG), Dzierżążnie (UG), Naruszewo (UG), Nowe Miasto (UG), Joniec (UG), Płońsk (UG), Sochocin (UG), Załuski (UG), Raciąż (UM), Raciąż (UG), Głinojeck (UMiG), przy ścisłej współpracy *Starostwa Powiatowego w Płońsku*.

Następnie odbyły się spotkania robocze z zainteresowanymi mieszkańcami w celu wypełnienia ankiet mających na celu zdefiniowanie priorytetów i szczegółowych zadań do LSR. Odbyły się cztery spotkania w gminach:

1. Płońsk dla mieszkańców z gmin: Płońsk, Załuski, Naruszewa, Czerwińska;
2. Sochocin dla mieszkańców z gmin: Sochocin, Joniec, Nowe Miasto,
3. Baboszewo dla mieszkańców z gmin: Baboszewo, Dzierżążnia, Raciąż UM, Raciąż UG,
4. Głinojeck dla mieszkańców miasta i gminy Głinojeck

Po realizacji spotkań roboczych w gminach odbyły się 4 warsztaty nt. opracowania LSR dla mieszkańców, członków LGD, na których opracowano dokument końcowy Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania – Przyjazne Mazowsze.

Przygotowano również i zebrano wstępne karty projektów, które stanowią rodzaj ankiety nt. potencjalnych beneficjentów i rodzaju projektów. Wzór Karty stanowi załącznik do LSR. Zebrano 34 Karty projektów. Jako załącznik podano listę zgłoszonych Kart. Wybrano po jednym przedstawicielu z każdej gminy do kontaktu i współpracy

12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR

LSR będzie wdrażana głównie poprzez projekty realizowane przez partnerów – Beneficjentów Osi 3 i Osi 4 PROW. Podstawowe warunki wsparcia finansowego tych projektów określa Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013.

Informowanie o LSR

Jednym z warunków sprawnego procesu wdrażania LSR będzie odpowiednia akcja informacyjno-promocyjna wśród potencjalnych Beneficjentów.

Do promocji LSR oraz poinformowania mieszkańców, instytucji, organizacji i przedsiębiorstw działających na obszarze LGD o możliwościach przedstawiania projektów dla realizacji LSR, wykorzystane zostaną następujące środki oraz nośniki promocji i informacji:

- Ulotki
- Plakaty
- Informacje w gablotach Urzędów Gmin
- Gazety lokalne
- Strona internetowa LGD oraz strony internetowe powiatu i Urzędów Gmin z terenu LGD
- Radio i telewizja lokalne i regionalne
- Gazety codzienne o zasięgu regionalnym – Gazeta Wyborcza (wydanie regionalne)
- Gazety codzienne o zasięgu lokalnym – Płońszczak, Gazeta Płomska, Tygodnik Ciechanowski itp.
- Portal internetowy www.plonsk24.pl

Informacja w telewizji, radiu i gazetach regionalnych będzie się ukazywała poprzez przygotowane artykuły i współpracę z dziennikarzami telewizji, radia i gazety. Okazją do tzw. „newsów” będą spotkania Zarządu i Rady LGD, decyzje o zakwalifikowaniu do realizacji LSR.

Informacja zostanie skierowana do ogółu mieszkańców, instytucji publicznych – urzędów gmin, szkół, domów i ośrodków kultury, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych, szczególnie do tych, którzy swoją działalnością mogą przyczynić się do osiągnięcia celów LSR – przedsiębiorstw i organizacji branży turystycznej oraz instytucji zajmujących się promocją przedsiębiorczości, organizacją czasu wolnego dla dzieci i młodzieży itp.

W każdej gminie odbywać się będą spotkania informacyjne.

Na podstawie rozpoznanych potrzeb organizowane będą szkolenia nt. przygotowania wniosków do poszczególnych działań i pisanie projektów.

Realizacja zadań informacyjno-promocyjnych zostanie przeprowadzana zgodnie z przepisami rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 1159/2000 z dnia 30 maja 2000 roku w sprawie prowadzenia przez Państwa Członkowskie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących pomocy udzielanej z funduszy strukturalnych (Dz. Urz. WE L 130 z 30.05.2000).

Aktualizacja LSR

Strategia będzie aktualizowana co roku przed złożeniem kolejnego wniosku o finansowanie LSR na rok następny tj. do końca września danego roku.

W celu aktualizacji zbierane będą Karty projektów, podobnie jak miało to miejsce przy opracowaniu LSR, co pozwoli na rozpoznanie aktualnych w danym momencie potrzeb różnych Beneficjentów w zakresie realizacji projektów.

Po zebraniu Kart projektów odbywać się będą spotkania ogólne i w ramach zespołów roboczych w celu określenia rodzajów projektów i budżetu na kolejny rok.

W trakcie spotkań analizowane będą wyniki ewaluacji wewnętrznej i na jej podstawie weryfikowane będą zarówno przedsięwzięcia, jak i cele szczegółowe LSR.

Aktualizacji podlegać będą też kryteria oceny projektów.

Zaktualizowana LSR przyjmowana będzie przez Walne Zebranie Członków LGD.

13. Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej

Ewaluacja przeprowadzana będzie każdego roku. Jej wyniki będą miały wpływ zarówno na aktualizację strategii, jak i pracę LGD.

Celem ewaluacji jest przede wszystkim:

- weryfikacja wskaźników produktu dla poszczególnych przedsięwzięć,
- weryfikacja ilości i zakresu przedsięwzięć,
- weryfikacja ilości i zakresu celów szczegółowych.

Ponadto wyniki ewaluacji będą miały wpływ na kształt partnerstwa, jego struktur, ilość i strukturę członków, skład władz, ilość pracowników biura i zakres ich obowiązków.

Każdorazowo decyzją Walnego Zebrania Członków powoływany będzie zespół ewaluacyjny, inny w składzie od Komisji Rewizyjnej, od której oczekuje się wypełnienia standardowych obowiązków organu nadzorczego organizacji.

Zadaniem Zespołu ewaluacyjnego będzie:

- ocena wartości wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania dla każdego przedsięwzięcia,
- weryfikacja analizy SWOT,
- analiza aktualności celów strategicznych w stosunku do analizy SWOT
- analiza zasadności ilości przedsięwzięć i ich zakresów oraz wskaźników
- zebranie uwag od członków Zarządu i pracowników LGD nt. funkcjonowania LGD, szczególnie w trakcie naboru oraz uwag zgłaszanych przez Beneficjentów,
- zebranie uwag od członków LGD nt. funkcjonowania partnerstwa.

Zespół ewaluacyjny będzie upoważniony do zastosowania odpowiednich instrumentów ewaluacyjnych, o ile okaże się to zasadne i uzasadnione, włącznie z koniecznością wyasygnowania odpowiednich środków na ten cel w ramach Działania 4.31 (badania).

Zespół ewaluacyjny swoje uwagi i wnioski prezentuje na Walnym Zebraniu Członków. Uczestnicy Zebrania, po dyskusji, podejmują uchwałę w sprawie ich wykorzystania do aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju, usprawnienia pracy Biura LGD, jak i funkcjonowania całego partnerstwa.

14. Określenie powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

Poszczególne cele szczegółowe są zgodne z następującymi dokumentami planistycznymi (dotyczy to także celów ogólnych, których osiągnięcie składa się z osiągnięcia celów szczegółowych):

Poprawa oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców (jakości zamieszkania)

Program Operacyjny Infrastruktura i środowisko

- Priorytet XI. Kultura i dziedzictwo kulturowe

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja)

- Cel pośredni 4
  - Cel szczegółowy: Budowa i rozwój infrastruktury społecznej (dalsze kształtowanie zaplecza instytucjonalnego i bazy materialnej dla rozwoju kultury i turystyki oraz sportu i kultury fizycznej)

Rozwój przedsiębiorczości, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

- Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich
- Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

- Oś priorytetowa 4. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja)

- Cel pośredni 1
  - Cel szczegółowy: Wzrost zatrudnienia w regionie i przeciwdziałanie bezrobociu
- Cel pośredni 2
  - Cel szczegółowy: Rozwój MSP oraz wzrost ich innowacyjności i konkurencyjności
- Cel pośredni 4
  - Cel szczegółowy: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich (wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy, zwłaszcza samozatrudnienia, poprzez rozwój działalności pozarolniczej na terenach wiejskich)

Rozwój turystyki, szczególnie weekendowej

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

- Oś priorytetowa 6. Polska gospodarka na rynku międzynarodowym

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja)

- Cel pośredni 4
  - Cel szczegółowy: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich (wykorzystanie walorów i usług turystycznych jako potencjalnego czynnika zrównoważonego rozwoju wsi i małych miast, poprzez wspieranie na obszarach wiejskich budowy różnorodnych elementów infrastruktury służącej jako baza dla rozwoju turystyki)
- Cel pośredni 5:
  - Cel szczegółowy: Promocja i zwiększanie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego (rozwój sieci szlaków turystycznych w obrębie województwa mazowieckiego, w tym sieci dróg o znaczeniu turystycznym, szlaków i ścieżek rowerowych oraz ich włączenie do sieci w sąsiednich województwach)

Wykreowanie produktów lokalnych

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja)

- Cel pośredni 5
  - Cel szczegółowy: Kształtowanie tożsamości regionu oraz kreowanie i promocja jego produktu

Ochrona wartości kulturowo-przyrodniczych i historycznych obszaru LGD

Program Operacyjny Infrastruktura i środowisko

- Priorytet V. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych
- Priorytet XI. Kultura i dziedzictwo kulturowe

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja)

- Cel pośredni 3
  - Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie degradacji krajobrazu i środowiska przyrodniczego OMW
- Cel pośredni 4
  - Ochrona i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego dla zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju.

15. Wskazanie planowanych działań, przedsięwzięć lub operacji realizowanych przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze objętym LSR

Obecnie LGD nie prowadzi żadnych działań w ramach innych programów niż PROW.

16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Wpływ realizacji LSR na rozwój regionu zależny będzie od skali środków przeznaczonych na poszczególne cele i działania, zarówno przy realizacji LSR, jak i strategii województwa mazowieckiego.

Należy pamiętać, że obszar LGD stanowi 3,4 % powierzchni województwa mazowieckiego i jest zamieszkały przez 1,1 % ludności województwa. Stopień środków możliwych do pozyskania w ramach Programu Leader, który będzie głównym źródłem realizacji LSR, pozostaje w jeszcze mniejszej proporcji w stosunku do innych środków, które będą przeznaczone na realizację podobnych celów i działań w ramach strategii województwa mazowieckiego. Dlatego wpływ realizacji LSR na rozwój regionu będzie bardzo niewielki.

LGD znajduje się na obszarze powiatu płońskiego zajmując 88,7 % jego powierzchni oraz 58,6 % jego ludności. W porównaniu do województwa należy więc oczekiwać, że wpływ LSR na rozwój powiatu będzie znacznie większy niż na rozwój województwa, ale biorąc pod uwagę proporcję środków możliwych do pozyskania w ramach Programu Leader w stosunku do innych środków, które będą przeznaczone na realizację podobnych celów i działań - nie należy się spodziewać, że realizacja LSR wpłynie bardzo znacząco na rozwój powiatu.

W największym stopniu realizacja LSR przyczyni się do rozwoju gmin na obszarze których działać będzie LGD. Ale także tu należy brać pod uwagę, że środki jakie zostaną pozyskane przez LGD w ramach Programu Leader nie będą duże w stosunku do innych środków, którymi dysponują samorządy lokalne i inni partnerzy na rozwój gminy i powiatu.

Niemniej należy się spodziewać, że znaczenie realizacji LSR na rozwój powiatu i gmin będzie największe w zakresie aktywizacji mieszkańców wsi. Działalność LGD, szczególnie jego rola inspiracyjna i pomocowa dla partnerów LGD w kwestii pozyskiwania środków oraz możliwość pozyskania środków pomocowych przez partnerów mniej doświadczonych, także z innych źródeł niż Program Leader, może doprowadzić do bardzo znaczących rezultatów, jakie obserwowane są nie tylko w krajach zachodnich, ale także w Polsce, w takich miejscach jak Dolina Strugu czy rejon Bałtowa (Partnerstwo Krzemieny Kąć, Park Jurajski).

Realizacja LSR przyniesie też kilka rezultatów, które przyczynią się do rozwoju rejonu LGD. Będą to co najmniej następujące rezultaty:

- Ilość nowych lub zmodernizowanych obiektów lub miejsc obsługi ruchu turystycznego, w tym odnowionych centrów wsi lub zabytków lub nowych wytyczonych i oznakowanych szlaków turystycznych wraz z obiektami małej architektury - 13
- Ilość nowych lub zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych lub kulturalnych - 15
- Ilość nowych, zmodernizowanych lub lepiej wyposażonych przedsiębiorstw – 38, w tym branży turystycznej razem z gospodarstwami agroturystycznymi - 15
- Ilość publicznych obiektów dla promocji produktów lokalnych - 3
- Ilość działań promocyjnych w zakresie turystyki, w tym szlaków turystycznych - 20
- Ilość imprez kulturalnych lub sportowo-rekreacyjnych lub lepiej wyposażonych zespołów (klubów) sportowych lub zespołów artystycznych - 50

- Ilość działań promocyjnych dotyczących produktów lokalnych i regionalnych, tradycyjnych oraz ekologicznych - 5
- Ilość szkoleń lub działań promocyjnych dla podniesienia innowacyjności przedsiębiorstw - 10